

II

(Съобщения)

СЪОБЩЕНИЯ НА ИНСТИТУЦИИТЕ, ОРГАНИТЕ, СЛУЖБИТЕ И АГЕНЦИИТЕ НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Известие на Комисията относно събирането на неправомерна и несъвместима държавна помощ

(2019/C 247/01)

Съдържание

	Страница
1. ВЪВЕДЕНИЕ	2
2. ОБЩИ ПРИНЦИПИ	3
2.1. Цел и обхват на събирането	4
2.2. Принцип на лоялно сътрудничество	4
2.2.1. Общ принцип	4
2.2.2. Прилагане на този принцип спрямо споделянето на информация	4
2.3. Задължение за събиране	5
2.4. Ограничения на задължението за събиране	5
2.4.1. Общи принципи на правото на Европейския съюз	5
2.4.2. Давностен срок	9
2.5. Прилагане на националното законодателство и незабавно и ефективно изпълнение на решенията за събиране на Комисията	10
3. СЪОТВЕТНИ РОЛИ НА КОМИСИЯТА И НА ЗАСЕГНАТАТА ДЪРЖАВА ЧЛЕНКА	10
3.1. Роля на Комисията	11
3.2. Роля на държавите членки	11
4. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЕТО ЗА СЪБИРАНЕ	12
4.1. Искане за удължаване на срока за изпълнение на решението	12
4.2. Първоначална среща	13
4.3. Идентифициране на получателите, от които помощта трябва да бъде събрана	13
4.3.1. Определяне на получателя на помощта, принадлежащ към група от предприятия	13
4.3.2. Разширяване на обхвата на нареждането за събиране икономическа приемственост	13
4.3.3. Получатели на помощ, ползващи се от данъчни мерки	15
4.4. Определяне на сумата, която подлежи на събиране	15
4.4.1. Данъчни мерки	16
4.4.2. Изчисляване на лихвата по събирането	16
4.5. Връчване на нареждания за събиране	17
4.6. Временно изпълнение на събирането	17
4.7. Алтернативни средства за събиране	18
4.8. Производства по несъстоятелност	19

4.9.	Временно и окончателно приключване на процедурите за събиране	20
5.	СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО ПРЕД НАЦИОНАЛНИТЕ СЪДИЛИЩА	20
6.	ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕШЕНИЕ ЗА СЪБИРАНЕ НА КОМИСИЯТА	21
6.1.	Производство за установяване на неизпълнение на задължения	21
6.1.1.	Иск съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС	21
6.1.2.	Искове въз основа на член 260, параграф 2 от ДФЕС	22
6.2.	Съдебна практика по дело <i>Deggendorf</i>	23
7.	ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	23

1. ВЪВЕДЕНИЕ

- От 2012 г. насам Европейската комисия („Комисията“) изпълнява програмата за модернизирание на държавната помощ (МДП) ⁽¹⁾. По МДП Комисията е рационализираща и консолидираща редица насоки. С пакет от законодателни актове бе също увеличена отговорността на държавите членки и бе засилено сътрудничеството между Комисията и държавите членки в областта на прилагането на правилата за държавната помощ. В резултат на това държавите членки предоставят повече помощ без предварителен контрол от страна на Комисията. Комисията „Юнкер“ отдели специално внимание на този въпрос, а от 2015 г. насам над 96 % от новите мерки за помощ, за които бяха докладвани разходи за първи път, бяха обхванати от общия регламент за групово освобождаване („ОРГО“) ⁽²⁾ — абсолютно увеличение с около 28 процентни пункта в сравнение с 2013 г. ⁽³⁾ От своя страна, Комисията засили мониторинга надолу по веригата, за да гарантира, че държавите членки отстраняват нарушенията на конкуренцията, като събират помощите, изплатени в нарушение на правилата за държавната помощ. Това е важна част от цялостния план на Комисията план за правоприлагане.
- Целта на настоящото известие е да се разяснят правилата и процедурите на Европейския съюз, уреждащи събирането на държавна помощ, и да се обясни как Комисията работи с държавите членки, за да гарантира спазването на техните задължения съгласно законодателството на Европейския съюз. Известието е адресирано до органите на държавите членки, отговарящи за изпълнението на решения, с които Комисията е разпоредила събирането на държавна помощ („решение за събиране“).
- През 1973 г. Съдът на Европейския съюз („Съдът“) за първи път постанови, че Комисията разполага с правомощието да реши, че дадена държава членка трябва да измени или отмени държавна помощ, за която е установено, че е несъвместима с вътрешния пазар, и да изиска връщането на тази помощ ⁽⁴⁾. През 1983 г. ⁽⁵⁾ Комисията информира държавите членки, че е решила да използва всички мерки на свое разположение, за да гарантира, че държавите членки изпълняват задълженията си съгласно сегашния член 108, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) ⁽⁶⁾, включително изискването за събиране на помощ, предоставена в нарушение на правилата на Европейския съюз за държавната помощ.
- През втората половина на 80-те и през 90-те години на двадесети век Комисията започна по-систематично да нарежда на държавите членки да събират несъвместимата помощ. През 1999 г. с Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета ⁽⁷⁾, сега заменен с Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета ⁽⁸⁾ („Процедурен регламент“), бяха въведени основни правила относно събирането. По-подробни разпоредби за изпълнението са включени в Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията ⁽⁹⁾ („Регламент за изпълнение“).
- През 2007 г. Комисията обясни своята политика и практика в Известието „Към ефективно прилагане на решенията на Комисията, разпореждащи на държавите членки да възстановят неправомерна и несъвместима държавна помощ“ („Известие относно възстановяването от 2007 г.“) ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите — Модернизирание на държавната помощ на ЕС (COM(2012) 209 final).

⁽²⁾ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г., стр. 1).

⁽³⁾ Вж. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html

⁽⁴⁾ Вж. Решение на Съда от 12 юли 1973 г., *Комисия/Германия (Kohlegesetz)*, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, точка 13.

⁽⁵⁾ Съобщение на Комисията (ОВ С 318, 24.11.1983 г., стр. 3).

⁽⁶⁾ ОВ С 202, 7.6.2016 г., стр. 47.

⁽⁷⁾ Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 г. за установяване на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за ЕО (ОВ L 83, 27.3.1999 г., стр. 1).

⁽⁸⁾ Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 г. за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (кодифициран текст) (ОВ L 248, 24.9.2015 г., стр. 9).

⁽⁹⁾ Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията от 21 април 2004 г. за прилагането от Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета относно определянето на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за създаване на Европейската общност (ОВ L 140, 30.4.2004 г., стр. 1).

⁽¹⁰⁾ ОВ С 272, 15.11.2007 г., стр. 4.

6. Оттогава насам практиката на Комисията и съдебната практика на Общия съд и Съда на Европейския съюз (наричани заедно „съдилищата на Съюза“) претърпяха развитие. Настоящото известие обяснява това развитие и заменя Известието относно възстановяването от 2007 г.
7. Настоящото известие е част от модернизиранията рамка за контрол на държавните помощи, въведена от МДП, целяща да подпомага държавите членки в техните отговорности за гарантиране на правилното прилагане на правилата за държавната помощ, насърчването на по-добро сътрудничество между Комисията и държавите членки и повишаването на предсказуемостта на действията на Комисията.
8. Освен това настоящото известие има за цел да допринесе за стриктното прилагане на политиката в областта на конкуренцията в съответствие с приоритета на Комисията за отстраняване на нарушенията на конкуренцията, които подкопават равните условия на конкуренция на вътрешния пазар. От една страна, прилагането на политиката за събиране на помощи стимулира ефективността и растежа на вътрешния пазар. От друга страна, засиленото сътрудничество между Комисията и държавите членки може да намали прибягването до процедурите за нарушение.
9. Настоящото известие нито създава, нито променя права или задължения в сравнение с тези, посочени в Договора за функционирането на Европейския съюз, в Процедурния регламент и в Регламента за изпълнение, както се тълкуват от съдилищата на Съюза.

2. ОБЩИ ПРИНЦИПИ

10. ДФЕС не позволява на държавите членки да предоставят финансови предимства на предприятия по начин, който би могъл да доведе до нарушаване на конкуренцията на вътрешния пазар. Съгласно член 107, параграф 1 от ДФЕС държавната помощ е несъвместима с вътрешния пазар, освен ако попада в обхвата на категориите изключения, предвидени в параграфи 2 и 3 от посочения член. В член 42, член 93, член 106, параграф 2, член 108, параграф 2 и член 108, параграф 4 от ДФЕС също се предвиждат условия, при които държавната помощ е или може да се счита за съвместима с вътрешния пазар.
11. Съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС Комисията разполага с изключителна компетентност да оценява съвместимостта на дадена мярка за помощ с вътрешния пазар⁽¹¹⁾. Оценката на Комисията подлежи на контрол от Общия съд и Съда на ЕС⁽¹²⁾.
12. В член 108, параграф 3 от ДФЕС се предвижда, че всяка държава членка трябва да уведомява предварително Комисията за всякакви планове за предоставяне или изменение на помощ. В него се забранява на държавите членки да прилагат предложената мярка за помощ, преди Комисията да е приела окончателно решение за нейната съвместимост с вътрешния пазар (т.нар. „задължение за отлагане“).
13. Нова помощ⁽¹³⁾, приведена в действие без уведомяване на Комисията или преди да бъде одобрена, е неправомерна⁽¹⁴⁾. Тъй като задължението за отлагане има пряко действие⁽¹⁵⁾, националните съдилища трябва да приложат всички последици от неправомерния характер на помощта. По-специално съответната държава членка трябва по принцип да сложи край на прилагането на помощта и ако помощта вече е приложена, да разпореди нейното събиране при липсата на извънредни обстоятелства⁽¹⁶⁾. Комисията, от своя страна, трябва също да установи несъвместимостта на неправомерната помощ с вътрешния пазар, преди да разпореди нейното събиране⁽¹⁷⁾.

⁽¹¹⁾ Вж. Решение на Съда от 21 ноември 1991 г., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires* и др./Франция (Saumon), C-354/90, ECLI:EU:C:1991:440, точка 14; Решение на Съда от 15 декември 2005 г., *Unicredito Italiano*, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, точка 42.

⁽¹²⁾ Вж. Решение на Съда от 8 декември 2011 г., *Residex Capital IV*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, точка 27.

⁽¹³⁾ Вж. член 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 г. за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (кодифициран текст) (ОВ L 248, 24.9.2015 г., стр. 9).

⁽¹⁴⁾ Съгласно член 109 и член 108, параграф 4 от ДФЕС някои категории държавна помощ могат да бъдат освободени от задължението за уведомяване на Комисията съгласно така наречените „регламенти за освобождаване“. Всяка помощ, отпусната по силата на регламент за освобождаване, без да отговаря на определените в него условия за освобождаване от задължението за уведомяване, също е неправомерна. Вж. Решение на Съда от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, точки 84—87. Член 108, параграф 2 от ДФЕС също предвижда извънредни и специфични случаи, в които Съветът може да реши, че помощта е съвместима с вътрешния пазар. Вж. Решение на Съда от 4 декември 2013 г., *Комисия/Свет*, C-117/10, ECLI:EU:C:2013:786, точка 51.

⁽¹⁵⁾ Вж. Решение на Съда от 21 ноември 1991 г., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires* и др./Франция (Saumon), C-354/90, ECLI:EU:C:1991:440, точка 11; Решение на Съда от 21 ноември 2013 г., *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, ECLI:EU:C:2013:755, точка 29.

⁽¹⁶⁾ В тази връзка вж. Решение на Съда от 11 юли 1996 г., *SFEI* и др., C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, точки 68—71. Вж. също Решение на Съда от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, точки 92—94. За допълнителна информация относно ролята на националните съдилища в прилагането на правилата за държавната помощ вж. Известие на Комисията относно прилагането на законодателството за държавната помощ от националните съдилища (ОВ С 85, 9.4.2009 г., стр. 1) или всеки правен акт, който го изменя или заменя.

⁽¹⁷⁾ Съдът поясни, че Комисията не може да поиска събиране на неправомерна помощ, без първо да е разгледала съвместимостта на помощта с вътрешния пазар съгласно процедурата, предвидена в член 108, параграф 2 от ДФЕС. В тази връзка вж. Решение на Съда от 14 февруари 1990 г., *Франция/Комисия (Boussac)*, C-301/87, ECLI:EU:C:1990:67, точки 9, 10—22. Това не изключва възможността в специфични случаи Комисията да издаде разпореждане за събиране, вж. точка 27.

14. Въпреки че ДФЕС не съдържа изрична разпоредба относно събирането на неправомерни държавни помощи, Съдът е постановил, че събирането е необходимо следствие от общата забрана на държавната помощ, установена с член 107, параграф 1 от ДФЕС, и защитава ефективността на задължението за отлагане, предвидено в член 108, параграф 3 от ДФЕС⁽¹⁸⁾.
15. Съдилищата на Съюза впоследствие са предоставили допълнителни насоки относно обхвата на задължението за събиране и относно начина за неговото изпълнение. Правилата и процедурите в Процедурния регламент и в Регламента за изпълнение се основават на тази съдебна практика.

2.1. Цел и обхват на събирането

16. Целта на събирането е да се възстанови положението, което е съществувало на вътрешния пазар преди изплащането на помощта⁽¹⁹⁾. Чрез връщането на неправомерната помощ получателят на практика се лишава от предимството, което е имал спрямо своите конкуренти⁽²⁰⁾. За да се премахне всяко предимство, произтичащо от неправомерната помощ, следва също така да се събира лихва върху сумата на помощта, предоставена неправомерно („лихва по събирането“). Чрез плащане на лихвата по събирането получателят на помощта се лишава от финансовото предимство, произтичащо от наличността на въпросната помощ, безплатно, от датата, на която е предоставена на разположение на получателя, до датата на нейното връщане⁽²¹⁾.
17. Член 16, параграф 1 от Процедурния регламент изисква Комисията да разпорежи събирането на неправомерната и несъвместима помощ, освен ако това противоречи на общ принцип на правото на Европейския съюз. Комисията разпорежда на държавата членка да събере помощта с решение за събиране.
18. В член 16, параграф 2 от Процедурния регламент се посочва, че помощта трябва да бъде събрана заедно с лихвите, начислени до датата на нейното действително събиране; в Регламента за изпълнение е определен методът за изчисляване на лихвата по събирането (вж. раздел 4.4.2).
19. И накрая, член 16, параграф 3 от Процедурния регламент гласи, че „възстановяването се извършва незабавно и в съответствие с процедурите по националното законодателство на съответната държава членка, при условие че те позволяват незабавното и ефективно изпълнение на решението на Комисията“.

2.2. Принцип на лоялно сътрудничество

2.2.1. Общ принцип

20. Член 4, параграф 3 от Договора за Европейския съюз⁽²²⁾ (ДЕС) изисква от държавите членки да съдействат за изпълнението на задачите на Европейския съюз. По силата на принципа на лоялно сътрудничество Европейският съюз и държавите членки трябва да си съдействат при изпълнението на тези задачи с оглед постигане на целите на Европейския съюз.
21. Този принцип, който се прилага във всички отношения между Комисията и държавите членки, е особено важен за политиката за събиране на държавната помощ⁽²³⁾.
22. Комисията и държавите членки трябва да си сътрудничат добросъвестно във всички фази на процедурите за държавна помощ, особено по време на разследване по член 108, параграф 2 от ДФЕС. Доброто сътрудничество още по време на разследването може да даде възможност за по-лесно и по-бързо изпълнение на решението за събиране.

2.2.2. Прилагане на този принцип спрямо споделянето на информация

23. Държавата членка, засегната от решение за събиране, трябва редовно да докладва на Комисията за изпълнението на това решение. Това сътрудничество позволява на Комисията да прецени дали решението за събиране се изпълнява правилно и да установи по-добре дали съществува нужда от помощ.
24. По-специално Комисията може да споделя примерни таблици в Excel, по които държавата членка да предостави информация относно получателите на помощ и размерите на помощта. Комисията може също така да споделя симулации на изчисления на подлежащата на събиране помощ въз основа на формули или методики, установени в съответното решение за събиране.

⁽¹⁸⁾ Вж. Решение на Съда от 11 декември 1973 г., *Lorenz GmbH/Федерална република Германия и др.*, C-120/73, ECLI:EU:C:1973:152, точки 3 и 4.

⁽¹⁹⁾ Вж. Решение на Съда от 11 декември 2012 г., *Комисия/Испания (Magesfa II)*, C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, точка 105.

⁽²⁰⁾ Вж. Решение на Съда от 4 април 1995 г., *Комисия/Италия (Alfa Romeo)*, C-348/93, ECLI:EU:C:1995:95, точка 27.

⁽²¹⁾ Вж. Решение на Първоинстанционния съд от 8 юни 1995 г., *Siemens/Комисия*, T-459/93, ECLI:EU:T:1995:100, точки 97—101.

⁽²²⁾ ОВ С 202, 7.6.2016 г., стр. 13.

⁽²³⁾ Вж. Решение на Съда от 11 септември 2014 г., *Комисия/Германия (Biria Gruppe)*, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, точки 51 и 56.

25. В този контекст Комисията, в съответствие с решението за събиране, може да помогне на въпросната държава членка, като да даде повече подробности за стандарта на доказване и вида доказателства, които се изискват, за да се определи, наред с другото, самоличността на получателите на помощта, размерът на помощта, която подлежи на събиране, и окончателно събраните суми. Комисията може също така да споделя примери на споразумения за доверително пазене (вж. точка 118).

2.3. Задължение за събиране

26. Събирането на държавната помощ не е санкция⁽²⁴⁾, а логично следствие от констатацията, че помощта е неправомерна⁽²⁵⁾, и не може да зависи от вида, в който помощта е била предоставена⁽²⁶⁾. Следователно събирането не може да се смята нито за несъразмерно с целите на ДФЕС по отношение на държавната помощ⁽²⁷⁾, нито за водещо до неоснователно обогатяване на съответната държава членка, тъй като то осигурява просто възстановяването на сума, която не е трябвало да бъде изплатена на получателя⁽²⁸⁾.
27. Съгласно член 13, параграф 2 от Процедурния регламент Комисията може да използва правото си на преценка и да приеме разпореждане за събиране още по време на своето разследване на въпросните мерки за помощ, т.е. преди приемането на окончателно решение относно съвместимостта на мерките за помощ с вътрешния пазар, при условие че са изпълнени поредица от кумулативни критерии.
28. Обратно, когато приема решение, с което установява, че дадена помощ е несъвместима с вътрешния пазар („отрицателно решение“), Комисията не разполага с право на преценка и трябва да разпорежи събирането на помощта⁽²⁹⁾, освен ако това противоречи на общ принцип на правото на Европейския съюз. Поради тази причина, след като Комисията е установила, че дадена мярка за помощ е неправомерна и несъвместима с вътрешния пазар, тя не е длъжна да посочва допълнителни мотиви, за да разпорежи нейното събиране⁽³⁰⁾.
29. Независимо от източника на задължението за събиране — чрез разпореждане за събиране или решение за събиране — съответната държава членка трябва да изпълни събирането ефективно и незабавно в съответствие с член 16, параграфи 2 и 3 от Процедурния регламент. Взетите от държавата членка мерки трябва не само бъдат насочени към незабавното и ефективно изпълнение на решението за събиране, но и действително да постигат това изпълнение⁽³¹⁾.

2.4. Ограничения на задължението за събиране

2.4.1. Общи принципи на правото на Европейския съюз

30. Съгласно член 288 от ДФЕС решенията са задължителни в своята цялост за онези, до които са адресирани. В случай на държавна помощ Комисията отправя своето решение до съответната държава членка, която е длъжна да го изпълни⁽³²⁾, като използва всички мерки, необходими, за да гарантират неговото изпълнение, включително временни мерки⁽³³⁾. Решенията на Комисията се ползват от презумпция за правомерност и остават задължителни във всички отношения, включително през периода, в който производствата пред съдилищата на Съюза са висящи⁽³⁴⁾.
31. В съответствие със съдебната практика на съдилищата на Съюза и член 16, параграф 1 от Процедурния регламент Комисията не изисква събиране на държавна помощ, ако това противоречи на общ принцип на правото на Европейския съюз.

⁽²⁴⁾ Вж. Решение на Съда от 17 юни 1999 г., *Белгия/Комисия (Maribel bis/ter scheme)*, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, точка 65.

⁽²⁵⁾ Вж. Решение на Съда от 21 декември 2016 г., *Комисия/Aer Lingus*, C-164/15 P и C-165/15 P, ECLI:EU:C:2016:990, точки 114 и 116.

⁽²⁶⁾ Вж. Решение на Съда от 17 септември 2015 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia II)*, C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, точка 41.

⁽²⁷⁾ Вж. Решение на Съда от 21 март 1990 г., *Белгия/Комисия (Tubemeuse)*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, точка 66.

⁽²⁸⁾ Вж. Решение на Общия съд от 1 март 2017 г., *SNCM/Комисия*, T-454/13, ECLI:EU:T:2017:134, точка 269.

⁽²⁹⁾ Вж. Решение на Съда от 7 март 2002 г., *Италия/Комисия (Employment Measures I)*, C-310/99, ECLI:EU:C:2002:143, точка 99.

⁽³⁰⁾ Вж. Решение на Общия съд от 20 септември 2011 г., *Regione autonoma della Sardegna и др./Комисия*, T-394/08, T-408/08, T-453/08 и T-454/08, ECLI:EU:T:2011:493, точка 152.

⁽³¹⁾ Вж. Решение на Съда от 29 март 2012 г., *Комисия/Италия (Hotel industry in Sardinia)*, C-243/10, ECLI:EU:C:2012:182, точка 35.

⁽³²⁾ Вж. член 31, параграф 2 от Процедурния регламент, който гласи, че отрицателните решения се адресират до съответната държава членка.

⁽³³⁾ Вж. Решение на Съда от 14 ноември 2018 г., *Комисия/Гърция (Hellenic Shipyards II)*, C-93/17, ECLI:EU:C:2018:903, точка 69.

⁽³⁴⁾ Вж. Решение на Съда от 9 юли 2015 г., *Комисия/Франция (Lignes maritimes Marseille-Corse)*, C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, точка 44.

32. Нито в ДЕС, нито в ДФЕС не са определени или изброени общите принципи на правото на Европейския съюз. Вместо това, съдилищата на Съюза са ги извлекли от основните принципи, които са общи за законодателствата на държавите членки. В следващите параграфи се разглеждат общите принципи на правото на Европейския съюз, на които най-често се прави позоваване в контекста на изпълнението на задължението за събиране.
33. Въпреки че тези принципи вдъхновяват цялата правна рамка на Европейския съюз, в контекста на политиката за събиране на държавна помощ те подлежат на ограничително тълкуване⁽³⁵⁾. Поради това не могат да се приемат общи твърдения за предполагаемо нарушение на общ принцип на правото на Европейския съюз.

2.4.1.1. Принцип на правна сигурност

34. Принципът на правна сигурност изисква правните норми да бъдат ясни, точни и предвидими, що се отнася до техните последици, за да могат заинтересованите лица да се ориентират в правни положения и отношения, свързани с правния ред на Европейския съюз⁽³⁶⁾. Поради това на държавите членки и на получателите на помощи се предоставя защита срещу нареждане за събиране в случай на нарушаване на правната сигурност.
35. Съдилищата на Съюза са дали ограничително тълкуване на принципа на правна сигурност и са приели, че събирането е ограничено само при изключителни обстоятелства, които се оценяват за всеки отделен случай.
36. Когато държавната помощ е била предоставена в нарушение на задължението за отлагане, закъснението от страна на Комисията при упражняването на нейните надзорни правомощия и при нареждането на събирането на помощта не е достатъчно правно основание за ограничаване или изключване на събирането⁽³⁷⁾.
37. Освен това принципите на предимство и ефективност на правото на Европейския съюз означават, че държавите членки и получателите на помощ не могат да се позоват на принципа на правна сигурност с цел ограничаване на събирането в случай на предполагаемо противоречие между националното право и правото на Европейския съюз. Правото на Европейския съюз има предимство и националните норми трябва да не се прилагат или трябва да се тълкуват по начин, който запазва действието на правото на Европейския съюз⁽³⁸⁾.
38. Съгласно законодателството на някои държави членки националното правно основание за мярката за помощ става нищожен и не произвежда действие от датата на влизането му в сила, когато бъде прието решение на Комисията за събиране. Предвид принципа на ефективност всяка подобна разпоредба в националното право не може да засегне законосъобразността на решението на Комисията и задължението за събиране. Събирането не може да зависи от последиците съгласно националното право при неспазване на задължението за отлагане⁽³⁹⁾.

2.4.1.2. Принцип на защита на оправданите правни очаквания

39. Принципът на защита на оправданите правни очаквания⁽⁴⁰⁾ е следствие от принципа на правна сигурност и съдилищата на Съюза ги прилагат свързано. Той се отнася до всяко лице, което може да има очаквания, които са оправдани и добре обосновани, тъй като е получило конкретни, безусловни и непротиворечиви уверения от компетентните институции на Европейския съюз. Тези уверения трябва да бъдат дадени в съответствие с приложимите правила⁽⁴¹⁾. Следователно този принцип защитава оправданите очаквания на държавите членки и получателите на помощ, че Комисията няма да разпореди събирането на помощта.

⁽³⁵⁾ Вж. Решение на Общия съд от 20 септември 2011 г., *Regione autonoma della Sardegna и др./Комисия*, T-394/08, T-408/08, T-453/08 и T-454/08, ECLI:EU:T:2011:493, точка 283.

⁽³⁶⁾ Решение на Съда от 15 февруари 1996 г., *Duff и др.*, C-63/93, ECLI:EU:C:1996:51, точка 20.

⁽³⁷⁾ Принципът на правна сигурност не допуска Комисията неограничено да отлага упражняването на правомощията си. Въпреки това Съдът установи, че „обстоятелството, че Комисията със закъснение е упражнила контролните си правомощия и е наредила възстановяването на тази помощ, води до незаконосъобразност на решението за възстановяване само в изключителни случаи, при които са налице явно неправомерно бездействие на Комисията и очевидно неизпълнение на задължението ѝ за полагане на грижа“. Вж. Решение на Съда от 22 април 2008 г., *Комисия/Salzgitter*, C-408/04 P, ECLI:EU:C:2008:236, точка 106. По случая *GIE Fiscoix* Комисията реши, че поради специфичната комбинация от извънредни обстоятелства в този случай събирането трябва се ограничи до помощта, предоставена след датата на решението на Комисията за откриване на официалната процедура по разследване съгласно член 6 от Процедурния регламент, с оглед на защитата на принципа на правна сигурност. Вж. Решение на Комисията от 20 декември 2006 г. относно режима за помощи, който се прилага във Франция съгласно член 39 СА от Общия кодекс за данъците — Държавна помощ С 46/2004 (ex NN 65/2004) (ОВ L 112, 30.4.2007 г., стр. 41).

⁽³⁸⁾ Вж. Решение на Съда от 5 октомври 2006 г., *Комисия/Франция (Scott)*, C-232/05, ECLI:EU:C:2006:651, точки 50—53.

⁽³⁹⁾ Вж. Решение на Общия съд от 7 октомври 2010 г., *DHL Aviation и DHL Hub Leipzig/Комисия*, T-452/08, ECLI:EU:T:2010:427, точки 34 и 41.

⁽⁴⁰⁾ Относно принципа на защита на оправданите правни очаквания вж. Решение на Съда от 20 септември 1990 г., *Комисия/Германия*, C-5/89, ECLI:EU:C:1990:320, точки 13 и 14.

⁽⁴¹⁾ Вж. Решение на Съда от 24 март 2011 г., *ISD Polska и др./Комисия*, C-369/09 P, ECLI:EU:C:2011:175, точка 123; Решение на Съда от 16 декември 2010 г., *Kahla Thüringen Porzellan/Комисия*, C-537/08 P, ECLI:EU:C:2010:769, точка 63; Решение на Съда от 16 декември 2008 г., *Masdar (Обединеното кралство)/Комисия*, C-47/07 P, ECLI:EU:C:2008:726, точки 34 и 81.

40. С оглед на задължителния характер на член 108, параграф 3 от ДФЕС държава членка, чиито органи са предоставили помощ в нарушение на задължението за отлагане, не може да твърди, че това нарушение поражда оправдани правни очаквания за даден получател, че помощта няма да бъде събрана. В противен случай членове 107 и 108 от ДФЕС биха били лишени от всякакво действие ⁽⁴²⁾.
41. По същия начин в случай на нарушение на задължението за отлагане получателят на помощта не може да твърди, че има оправдани правни очаквания, че предоставянето на помощта е било правомерно, освен ако се прилагат изключителни обстоятелства ⁽⁴³⁾. Полагащият дължимата грижа икономически оператор следва да бъде в състояние да определи дали помощта е била надлежно одобрена от Комисията ⁽⁴⁴⁾. Този принцип се прилага също и за малките предприятия ⁽⁴⁵⁾.
42. Съдилищата на Съюза са определили редица ситуации, които не пораждат оправдани правни очаквания и които следователно не могат да ограничават или изключват събирането на разглежданата помощ. По-специално, следните случаи не пораждат оправдани правни очаквания:
- липсата на становище от страна на Комисията относно мярка за помощ, за която е уведомена ⁽⁴⁶⁾;
 - всяка привидна липса на реакция от страна на Комисията на мярка за помощ, за която не е подадено уведомление ⁽⁴⁷⁾;
 - приемането на решение за откриване на официална процедура по разследване съгласно член 6 от Процедурния регламент, в което Комисията прави само предварителна оценка на въпросните мерки за помощ, тъй като получателят на помощ не може да основава оправданите правни очаквания на временно решение ⁽⁴⁸⁾;
 - липса на действия от страна на Комисията за относително дълъг период ⁽⁴⁹⁾;
 - предходно решение на Комисията ⁽⁵⁰⁾;
 - приемането на няколко последователни решенията на Комисията за разрешаване на отпускането на помощ, които впоследствие са отменени от съдилищата на Съюза ⁽⁵¹⁾;

⁽⁴²⁾ Вж. Решение на Съда от 9 юни 2011 г., *Diputación Foral de Vizcaya и др./Комисия*, C-465/09 P до C-470/09 P, ECLI:EU:C:2011:372, точка 150.

⁽⁴³⁾ Вж. Решение на Общия съд от 15 ноември 2018 г., *Deutsche Telekom/Комисия*, T-454/10, ECLI:EU:T:2018:786, точка 42. Съдът е признавал наличието на оправдани правни очаквания на получател на помощ само веднъж — в съдебното решение по делото RSV. Вж. Решение на Съда от 24 ноември 1987 г., *RSV/Комисия*, C-223/85, ECLI:EU:C:1987:502. Съдилищата на Съюза обаче подчертаха извънредните обстоятелства в този случай, като отказаха да разширят защитата на оправданите правни очаквания отвъд извънредната ситуация, установена по случая RSV; например вж. Решение на Първоинстанционния съд от 14 януари 2004 г., *Fleuren Compost/Комисия*, T-109/01, ECLI:EU:T:2004:4, точки 145—148 и Решение на Съда от 29 април 2004 г., *Италия/Комисия*, C-298/00 P, ECLI:EU:C:2004:240, точка 90.

⁽⁴⁴⁾ Вж. Решение на Съда от 20 март 1997 г., *Land Rheinland-Pfalz/Alcan Deutschland*, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, точка 25.

⁽⁴⁵⁾ Вж. Решение на Съда от 29 април 2004 г., *Италия/Комисия*, C-298/00 P, ECLI:EU:C:2004:240, точка 88.

⁽⁴⁶⁾ Вж. Решение на Първоинстанционния съд от 30 ноември 2009 г., *Франция/Комисия*, T-427/04 и T-17/05, ECLI:EU:T:2009:474, точка 261.

⁽⁴⁷⁾ Вж. Решение на Съда от 8 декември 2011 г., *France Télécom/Комисия*, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, точки 58—60.

⁽⁴⁸⁾ Вж. Решение на Общия съд от 27 февруари 2013 г., *Nitrogénművek Vegyipari/Комисия*, T-387/11, ECLI:EU:T:2013:98, точка 121; Решение на Първоинстанционния съд от 25 март 2009 г., *Alcoa Trasformazioni/Комисия*, T-332/06, ECLI:EU:T:2009:79, точка 61.

⁽⁴⁹⁾ Вж. Решение на Съда от 28 юли 2011 г., *Diputación Foral de Vizcaya и др./Комисия*, C-471/09 P до C-473/09 P, ECLI:EU:C:2011:521, точки 64—65, 68 и 75—77.

⁽⁵⁰⁾ Предходно решение, с което се установява, че дадена мярка не представлява държавна помощ, или с което се обявява, че дадена мярка за държавна помощ е съвместима с вътрешния пазар, трябва да се тълкува като стриктно приложимо за конкретните факти и обстоятелства на конкретния случай. Всеки случай трябва да се претява в зависимост от неговите особености. Така например Съдът постанови, че предходно решение, с което се обявява, че дадена мярка не представлява държавна помощ за ограничен срок и въз основа на обстоятелствата, преобладаващи в даден момент, не може да породи оправдани правни очаквания по отношение на бъдещата оценка на това дали подобна мярка представлява държавна помощ. Вж. Решение на Съда от 21 юли 2011 г., *Alcoa Trasformazioni/Комисия*, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, точки 72—75. Ситуацията става друга, ако Комисията промени своята оценка на мярката само въз основа на по-строгата прилагане на правилата на Договора в областта на държавните помощи. При тези обстоятелства Съдът стигна до извода, че получателите на помощта имат право да очакват, че решение на Комисията, с което се променя нейният предишен подход, ще им предостави необходимото време за справяне с тази промяна, и следователно те се ползват от защитата на оправданите правни очаквания. В тази връзка вж. Решение на Съда от 22 юни 2006 г., *Белгия/Комисия (Forum 187)*, C-182/03 и C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, точка 71.

⁽⁵¹⁾ В Решението по дело *CELF II* Съдът постанови, че необичайната последователна отмяна по принцип отразява трудността на делото, като съвсем не поражда оправдани правни очаквания, а по-скоро може да подсили съмненията на получателите на помощта по отношение на съвместимостта на оспорената помощ. Вж. Решение на Съда от 11 март 2010 г., *CELF и ministre de la Culture et de la Communication (CELF II)*, C-1/09, ECLI:EU:C:2010:136, точки 51, 52 и 55.

— предложение за решение на Комисията, представено на Съвета ⁽⁵²⁾.

2.4.1.3. Принцип на силата на пресъдено нещо

43. Принципът на силата на пресъдено нещо постановява, че „съдебните решения, които са станали окончателни след изчерпване на наличните способности за защита или след изтичане на предвидените за тази защита срокове, не могат повече да бъдат оспорвани“ ⁽⁵³⁾.
44. Съдът призна значението на този принцип както в правния ред на Европейския съюз, така и в правните системи на държавите членки. ⁽⁵⁴⁾. Въпреки това, тъй като прилагането му не може да накърни върховенството и ефективността на правото на Европейския съюз, принципът на силата на пресъдено нещо не може да се използва за обосноваване на нарушение на правото на Европейския съюз и за предотвратяване на събирането на държавна помощ ⁽⁵⁵⁾.
45. Съгласно принципа на предимство на правото на Европейския съюз правилата на Европейския съюз за държавната помощ имат предимство пред противоречащите им национални закони, които не трябва да се прилагат. Това се отнася и за националните правила и съдебните решения, чийто ефект е, че прилагането на принципа на пресъдено нещо нарушава правилата на Европейския съюз за държавната помощ.
46. Що се отнася конкретно до неправомерната помощ, въпреки че правилата за прилагане на принципа на силата на пресъдено нещо се определят във вътрешния правен ред на всяка държава членка по силата на принципа на процесуалната автономия, те не могат да превърнат окончателно решение на национален съд в пречка, нито могат да доведат до невъзможност за националните съдилища или органи да извлекат необходимите поуки от нарушението на задължението за отлагане ⁽⁵⁶⁾.

2.4.1.4. Абсолютна невъзможност за събиране

47. В това отношение принципът, че „никой не може да бъде задължен да прави нещо невъзможно“, е един от основните принципи на правото на Европейския съюз ⁽⁵⁷⁾. Наличието на изключителни обстоятелства, правещи абсолютно невъзможно държавата членка да изпълни решението за събиране, е единственият случай, признат от Съда, за обосноваване на неизпълнението на това решение от държавата членка ⁽⁵⁸⁾.
48. Абсолютната невъзможност се тълкува от съдилищата на Съюза ограничително. Държавата членка трябва да докаже, че се е опитала добросъвестно да събере помощта, и трябва да сътрудничи на Комисията в съответствие с член 4, параграф 3 от ДЕС за преодоляване на срещнатите трудности ⁽⁵⁹⁾.
49. Отговорност на държавата членка е да докаже наличието на причини, обосноваващи липсата на събиране ⁽⁶⁰⁾ или само частично събиране на несъвместимата помощ. Вида на доказателствата, необходими, за да се докаже абсолютна невъзможност за събиране, зависи от специфичните особености на всеки конкретен случай.
50. Съответната държава членка не може да докаже абсолютната невъзможност за изпълнение на решение за събиране, като само уведоми Комисията за правни, политически, практически или вътрешни трудности ⁽⁶¹⁾.

⁽⁵²⁾ Вж. Решение на Съда от 24 март 2011 г., *ISD Polska и др./Комисия*, С-369/09 Р, ECLI:EU:C:2011:175, точка 124.

⁽⁵³⁾ Вж. Решение на Съда от 22 декември 2010 г., *Комисия/Словакия (Frucona Košice)*, С-507/08, ECLI:EU:C:2010:802, точка 59.

⁽⁵⁴⁾ Вж. Решение на Съда от 24 януари 2013 г., *Комисия/Испания (Magefesa)*, С-529/09, ECLI:EU:C:2013:31, точка 64.

⁽⁵⁵⁾ Вж. Решение на Съда от 18 юли 2007 г., *Lucchini*, С-119/05, ECLI:EU:C:2007:434, точки 61—63; Решение на Съда от 11 ноември 2015 г., *Klausner Holz Niedersachsen*, С-505/14, ECLI:EU:C:2015:742, точка 45.

⁽⁵⁶⁾ Вж. Решение на Съда от 11 ноември 2015 г., *Klausner Holz Niedersachsen*, С-505/14, ECLI:EU:C:2015:742, точка 40. Вж. също Решение на Съда от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, С-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, точки 138 и 139.

⁽⁵⁷⁾ Решение на Съда от 6 ноември 2018 г., *Scuola Elementare Maria Montessori/Комисия*, С-622/16 Р до С-624/16 Р, ECLI:EU:C:2018:873, точка 79.

⁽⁵⁸⁾ Вж. Решение на Съда от 9 ноември 2017 г., *Комисия/Гърция (Larco)*, С-481/16, ECLI:EU:C:2017:845, точка 28.

⁽⁵⁹⁾ Вж. Решение на Съда от 12 февруари 2015 г., *Комисия/Франция (Plans de Campagne)*, С-37/14, ECLI:EU:C:2015:90, точка 67.

⁽⁶⁰⁾ Вж. в тази връзка Решение на Съда от 9 юли 2015 г., *Комисия/Франция (Lignes maritimes Marseille-Corse)*, С-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, точки 52 и 53.

⁽⁶¹⁾ Вж. Решение на Съда от 9 ноември 2017 г., *Комисия/Гърция (Larco)*, С-481/16, ECLI:EU:C:2017:845, точка 29; вж. също Решение на Съда от 6 ноември 2018 г., *Scuola Elementare Maria Montessori/Комисия*, С-622/16 Р до С-624/16 Р, ECLI:EU:C:2018:873, точки 91 и 95.

51. Следователно, за да обоснове своето неизпълнение на решение за събиране, засегнатата държава членка не може да изтъкне наличието на абсолютна невъзможност въз основа на изисквания на националното законодателство, като например националните давностни срокове⁽⁶²⁾, липсата на право за налагане на събиране⁽⁶³⁾ съгласно националното законодателство или правния вакуум⁽⁶⁴⁾. По същия начин дадена държава членка не може да се позове на разпоредби, практики или ситуации от своя вътрешен правов ред, включително опасения от социално напрежение⁽⁶⁵⁾, за да обоснове неизпълнението на задължения, произтичащи от правото на Европейския съюз⁽⁶⁶⁾. Основанието за абсолютна невъзможност може да бъде от правен характер само в много специфични случаи, при условие че е в съответствие с правото на Европейския съюз⁽⁶⁷⁾.
52. Държавата членка трябва да определи и да приеме без отлагане необходимите мерки⁽⁶⁸⁾. За да постигне този резултат, може да се наложи съответната държава членка да приеме нови правни актове, включително законодателство, или да отмени разпоредбите на националното право, които не позволяват бързото отстраняване на срещнатите трудности. На последно място, опитите за събиране трябва да бъдат изчерпателни и надлежно обосновани с доказателства⁽⁶⁹⁾.
53. Освен това задължението за събиране на помощта не се засяга от икономическото положение на получателя. Фактът, че дадено предприятие е в затруднено финансово положение или дори в неплатежоспособност, не представлява доказателство за това, че събирането е невъзможно⁽⁷⁰⁾, освен ако е било ликвидирано и няма активи, подлежащи на възстановяване⁽⁷¹⁾ (вж. раздел 4.8). Освен това помощта не може да бъде събрана, когато получателят вече е престанал да съществува без правен и икономически приемник (вж. точка 135).
54. Целта на събирането не е да се увеличат в максимална степен постъпленията на държавите членки, а да се възстанови положението, което е съществувало на вътрешния пазар преди предоставянето на помощта. Следователно евентуалните загуби за дадена държава членка в качеството ѝ на акционер или кредитор не могат да оправдаят неизпълнението на задължението ѝ за събиране.
55. Въпреки че абсолютната невъзможност за събиране обикновено е въпрос, който се поставя по време на изпълнението на решение за събиране, абсолютната невъзможност за събиране може да бъде установена още по време на официалното разследване на Комисията съгласно член 6 от Процедурния регламент⁽⁷²⁾.

2.4.2. Давностен срок

56. Член 17, параграф 1 от Процедурния регламент постановява, че по отношение на правомощията на Комисията да разпорежи събиране на помощ се прилага давностен срок от 10 години („давностен срок“).
57. Съгласно член 17, параграф 2 от Процедурния регламент давностният срок започва да тече в деня, в който неправомерната помощ е предоставена на получателя⁽⁷³⁾, било като индивидуална помощ или като помощ по схема за помощ⁽⁷⁴⁾. В случай на схема за помощ давностният срок не започва да тече от датата на приемане на правното ѝ основание, а от момента, в който индивидуалната помощ бъде предоставена по тази схема⁽⁷⁵⁾.

⁽⁶²⁾ Вж. Решение на Съда от 20 март 1997 г., *Land Rheinland-Pfalz/Alcan Deutschland*, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, точки 34—37.

⁽⁶³⁾ Вж. Решение на Съда от 21 март 1991 г., *Италия/Комисия (Lanerossi)*, C-303/88, ECLI:EU:C:1991:136, точки 52 и 60.

⁽⁶⁴⁾ Вж. Решение на Съда от 17 октомври 2013 г., *Комисия/Гърция (Ellinikos Xrysos)*, C-263/12, ECLI:EU:C:2013:673, точка 36.

⁽⁶⁵⁾ За тази цел Съдът е пояснил, че „що се отнася до възникването на евентуални социални конфликти, които могат да засегнат обществения ред, както отбелязва генералният адвокат в точка 86 от заключението си, съгласно постоянната съдебна практика при опасност от подобни конфликти съответната държава членка следва да приеме всички мерки, годни да гарантират обхвата и ефективността на правото на Европейския съюз, за да осигури правилното му прилагане в интерес на всички икономически оператори, освен ако докаже, че нейните действия биха породили по отношение на общественения ред последици, с които тя не би могла да се справи със средствата на нейно разположение“. Вж. Решение на Съда от 9 юли 2015 г., *Комисия/Франция (Lignes maritimes Marseille-Corse)*, C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, точка 52.

⁽⁶⁶⁾ Вж. Решение на Съда от 17 септември 2015 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia II)*, C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, точка 51.

⁽⁶⁷⁾ Вж. Решение на Съда от 11 септември 2014 г., *Комисия/Германия (Biria Gruppe)*, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, точка 49.

⁽⁶⁸⁾ Вж. Решение на Съда от 9 юли 2015 г., *Комисия/Франция (Lignes maritimes Marseille-Corse)*, C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, точка 49.

⁽⁶⁹⁾ Вж. Решение на Съда от 9 юли 2015 г., *Комисия/Франция (Lignes maritimes Marseille-Corse)*, C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, точка 57.

⁽⁷⁰⁾ Вж. Решение на Съда от 15 януари 1986 г., *Комисия/Белгия*, C-52/84, ECLI:EU:C:1986:3, точка 14.

⁽⁷¹⁾ Вж. Решение на Съда от 02 юли 2002 г., *Комисия/Испания*, C-499/99, ECLI:EU:C:2002:408, точка 37.

⁽⁷²⁾ Вж. Решение на Съда от 6 ноември 2018 г., *Scuola Elementare Maria Montessori/Комисия*, C-622/16 P до C-624/16 P, ECLI:EU:C:2018:873, точки 82 и 84.

⁽⁷³⁾ Решение на Общия съд от 25 януари 2018 г., *BSCA/Комисия*, T-818/14, ECLI:EU:T:2018:33, точка 72.

⁽⁷⁴⁾ Понятията „схема за помощ“ и „индивидуална помощ“ са определени съответно в член 1, буква г) и член 1, буква д) от Процедурния регламент.

⁽⁷⁵⁾ Вж. Решение на Съда от 8 декември 2011 г., *France Télécom/Комисия*, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, точка 80.

58. Датата, на която е била предоставена помощта, зависи от естеството на въпросната помощ. При многогодишна схема, която се изразява в плащания или други финансови предимства, отпускани периодично, датата на приемане на правното основание на схемата за помощ и датата, на която помощта ще бъде действително отпусната на съответните предприятия, могат да бъдат разделени от значителен отрязък от време. В този случай за целите на изчисляването на давностния срок помощта трябва се счита за отпусната на получателя едва на датата, на която тя действително е получена от получателя ⁽⁷⁶⁾.
59. Принципът, посочен в точка 58, се прилага и за схема за помощ, която се изразява в данъчни мерки, предоставяни периодично (например данъчни облекчения за всяка годишна или шестмесечна данъчна декларация и т.н.), за които давностният срок започва да тече за всяка данъчна година на датата, на която е дължим данъкът.
60. За да изпълни решение за събиране, съответната държава членка може да се наложи да осъществи проверки, например данъчни одити за определени данъчни години, дори когато съгласно националното право давностният срок за такива проверки е изтекъл. В този случай националните правила за давност не могат да обосноват неизпълнението на задължението за събиране и ако е необходимо, не трябва да се прилагат ⁽⁷⁷⁾.
61. Тъй като разследването на дадена мярка за помощ е двустранна процедура между държавата членка и Комисията, след като давностният срок е започнал да тече, той може да бъде прекъснат от всяко действие, предприето от Комисията или от държавата членка, по искане на Комисията ⁽⁷⁸⁾. Това е така, независимо дали получателят на помощта е бил уведомен за действието или е узнал за него ⁽⁷⁹⁾. Ако дадено решение на Комисията е предмет на производство пред съдилищата на Съюза, давностният срок продължава да бъде спряен до приключване на производството.
62. Член 17, параграф 3 от Процедурния регламент гласи, че „всяка помощ, по отношение на която давностният срок е изтекъл, се счита за съществуваща помощ“. Давностният срок, предвиден в Процедурния регламент, „само изключва възможността за събиране на помощ, предоставена повече от 10 години, преди Комисията да се намеси за първи път“ ⁽⁸⁰⁾.

2.5. Прилагане на националното законодателство и незабавно и ефективно изпълнение на решенията за събиране на Комисията

63. Член 16, параграф 3 от Процедурния регламент кодифицира изискванията на принципа на ефективност ⁽⁸¹⁾. Задължението за събиране е изпълнено само когато съответната държава членка е събрала ефективно несъвместимата помощ, включително лихвите по събирането ⁽⁸²⁾ („пълната сума за събиране“).
64. Съответната държава членка може да избира средствата за изпълнение на задължението за събиране, при условие че те са в съответствие с принципите на ефективност ⁽⁸³⁾ и на равностойност ⁽⁸⁴⁾. Въпросът дали съответната държава членка е изпълнила незабавно и ефективно задължението за събиране в съответствие с тези принципи може да бъде оценен само за всеки отделен случай ⁽⁸⁵⁾.

3. СЪОТВЕТНИ РОЛИ НА КОМИСИЯТА И НА ЗАСЕГНАТАТА ДЪРЖАВА ЧЛЕНКА

65. Както Комисията, така и държавите членки имат основна роля в изпълнението на решенията за събиране и трябва да допринасят за ефективното прилагане на политиката на събиране. Стриктното прилагане на политиката за събиране, съчетано с тясно и проактивно сътрудничество, ефективно отстранява нарушенията на конкуренцията на вътрешния пазар и насърчава неговия пълен потенциал.

⁽⁷⁶⁾ Вж. Решение на Съда от 8 декември 2011 г., *France Télécom/Комисия*, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, точка 82.

⁽⁷⁷⁾ Вж. Решение на Съда от 20 март 1997 г., *Land Rheinland-Pfalz/Alcan Deutschland*, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, точки 34—37.

⁽⁷⁸⁾ Например искане за информация от Комисията до съответната държава членка прекъсва давностния срок и той започва да тече отначало. Вж. Решение на Съда от 26 април 2018 г., *ANGED*, C-233/16, ECLI:EU:C:2018:280, точки 84 и 85;

⁽⁷⁹⁾ Вж. Решение на Съда от 06 октомври 2005 г., *Scott/Комисия*, C-276/03 P, ECLI:EU:C:2005:590, точки 27 и 36.

⁽⁸⁰⁾ Решение на Съда от 23 януари 2019 г., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, C-387/17, ECLI:EU:C:2019:51, точка 52; Решение на Първоинстанционния съд от 30 април 2002 г., *Гибралтар/Комисия*, T-195/01 и T-207/01, ECLI:EU:T:2002:111, точка 130.

⁽⁸¹⁾ Вж. Решение на Съда от 11 септември 2014 г., *Комисия/Германия (Biria Gruppe)*, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, точки 39 и 41.

⁽⁸²⁾ В тази връзка вж. Решение на Съда от 6 октомври 2011 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia I)*, C-302/09, ECLI:EU:C:2011:634, точки 38 и 39.

⁽⁸³⁾ Вж. Решение на Съда от 5 октомври 2006 г., *Комисия/Франция (Scott)*, C-232/05, ECLI:EU:C:2006:651, точка 49.

⁽⁸⁴⁾ По силата на принципа на равностойност, националното право трябва да се прилага по не-дискриминационен начин в сравнение с подобни случаи, които се уреждат единствено от националното законодателство. Вж. Решение на Съда от 13 юни 2002 г., *Нидерландия/Комисия*, C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363, точка 90.

⁽⁸⁵⁾ Вж. Решение на Съда от 11 септември 2014 г., *Комисия/Германия (Biria Gruppe)*, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, точка 43.

3.1. Роля на Комисията

66. В своите решения за събиране Комисията се стреми да идентифицира получателите на несъвместимата помощ и да определи количествено помощта, подлежаща на събиране ⁽⁸⁶⁾. Това позволява по-бързото изпълнение на решенията за събиране и улеснява спазването на задължението за събиране. Ако това не е възможно, в решението за събиране Комисията описва методиката, чрез която държавата членка трябва да идентифицира получателите и да определи размера на помощта, която следва да бъде събрана ⁽⁸⁷⁾.
67. В съответствие с принципа на лоялно сътрудничество Комисията подпомага съответната държава членка в изпълнението на решението за събиране, наред с другото, чрез:
- споделяне на примерни таблици, по които съответната държава членка да предостави информация относно получателите на помощ и размерите на помощта (вж. точки 24 и 25);
 - разглеждане на искания за удължаване на срока за изпълнение на решение за събиране (вж. раздел 4.1);
 - организиране на първоначална- среща (вж. раздел 4.2);
 - предоставяне на инструмент за изчисляване на лихвата по събирането (вж. точка 111);
 - споделяне на примери за споразумения за доверително пазене, подходящи за временно събиране на помощта (вж. точка 118);
 - уведомяване на съответната държава членка за временното или окончателното приключване на процедурата за събиране (вж. раздел 4.9).

3.2. Роля на държавите членки

68. Държавите членки играят решаваща роля за ефективността на политиката на събиране. По-специално, като предоставят точна и пълна информация в хода на официалното разследване съгласно член 6 от Процедурния регламент, държавите членки могат да допринесат за приемането на решения за събиране, които са по-лесно изпълними, и предотвратяват или намаляват риска от това събирането да не бъде незабавно и ефективно. По-специално, държавата членка може да представи конкретни обстоятелства, които по нейно мнение следва да бъдат взети предвид от Комисията, когато тя определя срока за изпълнение на задължението за събиране (вж. точки 71 и 72).
69. Съгласно член 16, параграф 1 от Процедурния регламент от съответната държава членка се изисква да вземе всички необходими мерки за събиране помощта от получателя. В зависимост от правната система на съответната държава членка няколко органа — на местно, регионално или национално равнище — могат да бъдат засегнати от процеса на събиране. Решение на Комисията, адресирано до държава членка, е задължително за всички органи на тази държава, включително нейните съдилища ⁽⁸⁸⁾.
70. При липсата на съответни разпоредби на правото на Европейския съюз всяка държава членка следва да изпълни дадено решение за събиране, като прилага правилата и процедурите, предвидени в националното законодателство ⁽⁸⁹⁾. Макар всяка държава членка да определя действителния орган, отговарящ за изпълнението на решението за събиране, някои държави членки са възложили на централен орган задачата да координира и контролира националния процес на събиране. Според опита на Комисията един централен, координиращ орган допринася за незабавното и ефективно изпълнение на решенията за събиране, като обобщава и разпространява знания на национално равнище и създава стабилен канал за комуникация със службите на Комисията.

⁽⁸⁶⁾ Въпреки че по принцип не е сложно да се установи самоличността на получателя на предоставена индивидуална помощ, Комисията обикновено не е в състояние да установи самоличността на всички получатели на помощ от несъвместима схема за помощ, а още по-малко точния размер на получената помощ.

⁽⁸⁷⁾ Комисията не е законово задължена да посочи в своето решение за събиране точната сума, която следва да бъде събрана. Достатъчно е Комисията да включи в него информация, позволяваща на държавата членка да определи този размер без прекомерни затруднения. Вж. Решение на Съда от 28 юли 2011 г., *Mediaset/Комисия*, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, параграф 126.

⁽⁸⁸⁾ Вж. Решение на Съда от 21 май 1987 г., *Albako/BALM*, C-249/85, ECLI:EU:C:1987:245, точка 17. Вж. също Решение на Съда от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, точка 90.

⁽⁸⁹⁾ Вж. Решение на Съда от 13 юни 2002 г., *Netherlands/Комисия (Service stations)*, C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363, точка 90.

4. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЕТО ЗА СЪБИРАНЕ

71. Когато Комисията стигне до заключението, че вече предоставена помощ е несъвместима с вътрешния пазар, и разпреди помощта да бъде събрана, съответната държава членка трябва да отмени помощта⁽⁹⁰⁾ и да я събере, когато е приложимо⁽⁹¹⁾, в рамките на срока, определен от Комисията („срок за събиране“). Събиране, осъществено след срока за събиране, не съответства на изискванията на правото на Европейския съюз и представлява неизпълнение на решението за събиране⁽⁹²⁾. Във всеки случай съответната държава членка остава задължена да изпълни събирането на неправомерната помощ и да сложи край на нарушението на правото на Европейския съюз колкото е възможно по-скоро след изтичането на срока за събиране.
72. В своето решение за събиране Комисията определя два срока за съответната държава членка i) за предоставяне на точна информация относно мерките, които е планирала и вече е предприела за изпълнението на решението за събиране (обикновено в срок от 2 месеца от уведомяването за него), и ii) за спазване на задължението за събиране (обикновено в срок от 4 месеца от уведомяването за него⁽⁹³⁾). По-специално в рамките на първия срок от държавата членка обикновено се изисква да предостави пълна информация за самоличността на получателите, ако вече не са идентифицирани в решението за събиране, подлежащата на събиране сума и приложимата национална процедура за спазване на задължението за събиране.
73. Съответната държава членка е свободна да избере националната процедура за изпълнение на решението за събиране, при условие че тя позволява незабавното и ефективно изпълнение на решението за събиране⁽⁹⁴⁾. Опитът на Комисията сочи, че ускорените-, специализирани административни процедури могат да бъдат много ефективни и да позволят на държавите членки надлежно да изпълняват задълженията си. Независимо от националната процедура за изпълнение на решение за събиране, компетентният орган или съд е задължен да приведе изцяло в действие правото на Европейския съюз⁽⁹⁵⁾.

4.1. Искане за удължаване на срока за изпълнение на решението

74. Ако държава членка срещне трудности при изпълнението на решението за събиране в рамките на срока за събиране, тя е длъжна да представи тези трудности за разглеждане от Комисията в достатъчен срок, който да даде възможност на Комисията да направи оценка на ситуацията и да даде предложения за подходящи решения⁽⁹⁶⁾. Това може да включва предложение за удължаване на срока за събиране.
75. В тези случаи Комисията и съответната държава членка трябва да работят заедно добросъвестно, за да преодолеят трудностите, като същевременно изцяло спазват правото на Европейския Съюз⁽⁹⁷⁾. По същия начин съответната държава членка трябва да предостави на Комисията цялата информация, позволяваща да се установи, че избраният начин на действие ще доведе до правилното изпълнение на решението за събиране⁽⁹⁸⁾.
76. В своята практика Комисията разрешава удължаване на срока за изпълнение на решението ÷ само при изключителни обстоятелства, ако държавата членка докаже с убедителни доказателства, че всички други възможни мерки, които биха могли да доведат до навременно изпълнение на решението на Комисията, няма да бъдат ефективни.
77. Искания за удължаване на срока за събиране не се приемат, ако забавянето на събирането се дължи на начините и средствата, избрани от държавата членка, когато са съществували и по-бързи варианти.
78. Искания за удължаване на срока за събиране след неговото изтичане не могат да се приемат със задна дата⁽⁹⁹⁾ (вж. точка 71).

⁽⁹⁰⁾ Това предполага, че държавата членка трябва да предприеме всички необходими мерки, за да възстанови положението преди отпускането на помощта, включително например чрез анулиране на договор. Вж. Решение на Съда от 8 декември 2011 г., *Residex Capital IV*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, точки 45—47.

⁽⁹¹⁾ Вж. Решение на Съда от 20 март 1997 г., *Land Rheinland-Pfalz/Alcan Deutschland*, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, точка 34.

⁽⁹²⁾ В тази връзка вж. Решение на Съда от 22 декември 2010 г., *Комисия/Италия (Newly listed companies)*, C-304/09, ECLI:EU:C:2010:812, точка 32.

⁽⁹³⁾ Комисията може да определи различен краен срок за събирането въз основа на конкретните обстоятелства по случая. Вж. точка 68.

⁽⁹⁴⁾ Вж. Решение на Съда от 11 септември 2014 г., *Комисия/Германия (Biria Gruppe)*, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, точка 41.

⁽⁹⁵⁾ Вж. Решение на Съда от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, точка 91.

⁽⁹⁶⁾ Вж. Решение на Съда от 9 ноември 2017 г., *Комисия/Гърция (Larco)*, C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845, точка 29.

⁽⁹⁷⁾ Вж. Решение на Съда от 20 март 2014 г., *Rousse Industry/Комисия*, C-271/13 P, ECLI:EU:C:2014:175, точка 78.

⁽⁹⁸⁾ За илюстрация на предложенията за изпълнение вж. Решение на Съда от 12 декември 2002 г., *Комисия/Германия*, C-209/00, ECLI:EU:C:2002:747, точки 40—44.

⁽⁹⁹⁾ В този смисъл, вж. Решение на Съда от 9 юли 2015 г., *Комисия/Франция (Lignes maritimes Marseille-Corse)*, C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, точка 45.

4.2. Първоначална среща

79. Комисията обикновено предлага първоначална среща- с органите на съответните държави членки скоро след уведомлението за решението за събиране. За предпочитане е тя да се проведе до един месец и във всеки случай преди изтичането на първия срок за предоставяне на информация, посочен в точка 72.
80. Първоначалната среща- има за цел да улесни и ускори процеса на събиране чрез създаване на отношения, основани на сътрудничество и прозрачност, между Комисията и органите на съответната държава членка. Комисията обяснява също така инструментите, които може да предложи на държавата членка, за да се улесни събирането.
81. По време на първоначалната среща- Комисията се стреми да предостави предварителни коментари относно стратегията за събиране и мерките за изпълнение, които съответната държава членка планира, с оглед да осигури спазването на решението за събиране.
82. Въпреки че участието в -първоначалната среща не е задължително, Комисията силно насърчава държавите членки да се възползват от тази възможност да получат насоки относно главните аспекти на събирането и да избегнат изпращането на искания за разяснения, от които биха могли да се нуждаят.

4.3. Идентифициране на получателите, от които помощта трябва да бъде събрана

83. Неправомерната помощ, за която е установено, че е несъвместима с вътрешния пазар, трябва да бъде събрана от получателите, които действително са се възползвали от нея⁽¹⁰⁰⁾. Когато получателите на помощта не са посочени в решението за събиране, съответната държава членка трябва да разгледа индивидуалното положение на всяко засегнатото предприятие⁽¹⁰¹⁾.
84. Съгласно член 345 от ДФЕС по отношение на частните и публичните предприятия се прилагат едни и същи правила за държавната помощ. Следователно няма разлика между тях, що се отнася до събирането на неправомерна помощ.

4.3.1. Определяне на получателя на помощта, принадлежащ към група от предприятия

85. По принцип определянето на получателя на помощта не е сложно. В някои случаи обаче може да се наложи Комисията да прецени кое предприятие в рамките на група от предприятия, образуващи стопанска единица, се е ползвало от помощта.
86. Когато определени сделки са осъществени в рамките на група от предприятия, Комисията може все пак да ограничи обхвата на събирането само до един получател на помощта в рамките на групата. Комисията може обаче да заключи в решението си за събиране, че предприятия, които принадлежат към дадена група, въпреки че според националното право се считат за отделни юридически лица, съставляват стопанска единица за целите на законодателството в областта на конкуренцията⁽¹⁰²⁾ и са се ползвали от помощта. Комисията може също така да заключи, че други предприятия от тази група са се възползвали от помощта.
87. В случая, посочен в точка 86, с решението за събиране може да бъде разпоредено на съответната държава членка да събере помощта не само от предприятието, което пряко се е ползвало от нея, но и от цялата група от предприятия, образуващи стопанска единица, или от някои от правните субекти, принадлежащи към групата⁽¹⁰³⁾, които също са се възползвали от помощта.
88. При изпълнението на такова решение за събиране съответната държава членка трябва да докаже на Комисията, че правилно е събрала помощта от прекия ѝ получател или от другите предприятия, обект на задължението за събиране.

4.3.2. Разширяване на обхвата на нареждането за събиране; икономическа приемственост

89. Ако по време на етапа на изпълнение на решение за събиране помощта не може да бъде събрана от първоначалния получател и е била прехвърлена на друго предприятие, държавата членка следва да включи в обхвата на събирането предприятието, което действително се ползва от предимството след прехвърлянето на дейности, и да гарантира, че задължението за събиране няма да бъде заобиколено⁽¹⁰⁴⁾.

⁽¹⁰⁰⁾ Вж. Решение на Съда от 29 април 2004 г., *Германия/Комисия (SMI)*, C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, точка 75.

⁽¹⁰¹⁾ Вж. Решение на Съда от 13 февруари 2014 г., *Mediaset*, C-69/13, ECLI:EU:C:2014:71, точка 22.

⁽¹⁰²⁾ Според съдебната практика на Съда, при която отделни от юридическа гледна точка физически или юридически лица представляват стопанска единица, те трябва да бъдат третирани като едно-единствено предприятие за целите на законодателството на Европейския съюз в областта на конкуренцията. Вж. Решение на Съда от 12 юли 1984 г., *Hydrotherm*, C-170/83, ECLI:EU:C:1984:271, точка 11. Комисията разполага с широко право на преценка, за да определи дали предприятията от дадена група следва да се разглеждат като стопански единици или отделни субекти за целите на правото в областта на държавната помощ. Вж. Решение на Общия съд от 29 юни 2000 г., *DSG/Комисия*, T-454/95, ECLI:EU:T:2000:174, точка 124.

⁽¹⁰³⁾ Вж. Решение на Първоинстанционния съд от 29 юни 2000 г., *DSG/Комисия*, T-234/95, ECLI:EU:T:2000:174, точка 124.

⁽¹⁰⁴⁾ Вж. Решение на Общия съд от 13 септември 2010 г., *Герция/Комисия*, T-415/05, T-416/05 и T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, точки 143—146.

90. Съдът прави разлика между два начина за прехвърляне на дейностите на предприятие. Те са i) продажбата на всичките му активи или на част от тях, след която дейността вече не се осъществява от същия правен субект („сделка с активи“); и ii) продажбата на акциите му, след която предприятието, което се е ползвало от помощта, запазва юридическата си правосубектност и продължава да осъществява дейността си („сделка с акции“) ⁽¹⁰⁵⁾.

4.3.2.1. Сделка с активи

91. Когато получателят на несъвместима помощ създаде ново предприятие или прехвърли активите си на друго предприятие, за да продължи то някои или всички негови дейности, продължаването на тези дейности може да удължи нарушаването на конкуренцията, предизвикано от помощта. Съответно от новосъздаденото предприятие или от купувача на активите, ако запазят това предимство, може да бъде поискано да възстановят въпросната помощ.
92. При сценарий със сделка с активи Комисията оценява наличието на икономическа приемственост между предприятията за всеки отделен случай, като използва отворен набор от некумулятивни критерии. По-специално Комисията може да вземе предвид следните критерии ⁽¹⁰⁶⁾: i) обхвата на прехвърлянето (активи ⁽¹⁰⁷⁾ и пасиви, запазване на работната сила и/или управлението); ii) цената на прехвърлянето ⁽¹⁰⁸⁾; iii) самоличността на акционерите или на собствениците на продавача и на купувача; iv) момента на извършване на прехвърлянето (в хода на предварителното разследване съгласно член 4 от Процедурния регламент или на официалното разследване съгласно член 6 от посочения регламент, или след приемането на решението за събиране); v) икономическата логика на операцията ⁽¹⁰⁹⁾.

4.3.2.2. Сделка с акции

93. Продажбата на трета страна на акции на получател на несъвместима помощ не засяга задължението на получателя на помощта да върне тази помощ ⁽¹¹⁰⁾.
94. Когато акциите на предприятието, на което е отпусната неправомерна държавна помощ, са продадени, но предприятието запазва юридическата си правосубектност и продължава да извършва дейностите, субсидирани с държавната помощ, държавата членка трябва да си възстанови помощта от предприятието ⁽¹¹¹⁾. Всъщност това е предприятието, което запазва предимство пред конкурентите си.

⁽¹⁰⁵⁾ Вж. Решение на Съда от 29 април 2004 г., *Германия/Комисия (SMI)*, C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, точки 78 и 84.

⁽¹⁰⁶⁾ Комисията няма задължението да вземе предвид всички критерии. В тази връзка вж. Решение на Общия съд от 28 март 2012 г., *Ryanair/Комисия*, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, точки 155 и 156.

⁽¹⁰⁷⁾ Що се отнася до обхвата на сделката, по принцип продадените активи трябва да са само част от активите, притежавани от получателя на помощта. Колкото по-голяма е частта от първоначалните стопански дейности, които са прехвърлени на нов субект, толкова по-голяма е вероятността стопанската дейност, свързана с продадените активи, да продължи да се ползва от несъвместимата помощ. Вж. например Решение (ЕС) 2015/1826 на Комисията от 15 октомври 2014 г. относно държавната помощ, SA.33797 — (2013/C) (ex2013/NN) (ex2011/CP), предоставена от Словакия на NCHZ (ОВ L 269, 15.10.2015 г., стр. 71. *Във връзка с икономическата приемственост вж. Решение на Комисията от 17 септември 2008 г., Държавна помощ N 321/08, N 322/08 и N 323/08 — Гърция — Vente de certains actifs d'Olympic Airlines/Olympic Airways Services*; Решение на Комисията от 12 ноември 2008 г., Държавна помощ N 510/2008 — Италия — Продажба на активи на Alitalia; Решение на Комисията от 4 април 2012 г., SA.34547 — Франция — Reprise des actifs du groupe SERNAM dans le cadre de son redressement judiciaire.

⁽¹⁰⁸⁾ Когато активите са продадени чрез открита, прозрачна, недискриминационна и безусловна тръжна процедура на оферента, предложил най-високата цена, по принцип се счита, че платената цена е пазарната цена. Този принцип бе следван от Комисията в Решение на Комисията от 1 октомври 2014 г. относно държавна помощ SA.31550 (2012/C) (ex2012/NN), приведена в действие от Германия в полза на Nürburgring; Решение на Комисията от 27 март 2014 г. относно държавна помощ SA.34572 (13/C) (ex 13/NN), приведена в действие от Гърция за Larco General Mining & Metallurgical Company S.A.; Решение на Комисията от 7 май 2015 г. относно държавна помощ SA.35546 (2013/C) (ex2012/NN), приведена в действие от Португалия за Estaleiros Navais de Viana do Castelo S.A.

⁽¹⁰⁹⁾ Комисията установи наличие на икономическа приемственост в случаите, в които няма промяна в начина на управление на стопанската дейност, в обхвата на дейността или в производството. Вж. например Решение (ЕС) 2015/1826 на Комисията от 15 октомври 2014 г. относно държавната помощ, SA.33797 — (2013/C) (ex2013/NN) (ex2011/CP), предоставена от Словакия на NCHZ (ОВ L 269, 15.10.2015 г., стр. 71. Обратно, в случаите, когато бяха доказани значителни промени в дейността или в бизнес стратегията, становището на Комисията бе, че липсва икономическа приемственост. Вж. Решение (ЕС) 2016/151 на Комисията от 1 октомври 2014 г. относно държавна помощ SA.31550 (2012/C) (ex2012/NN), приведена в действие от Германия в полза на Nürburgring (ОВ L 34, 10.2.2016 г., стр. 1); Решение (ЕС) 2016/152 на Комисията от 1 октомври 2014 г. относно държавна помощ SA 27339 (12/C) (ex 11/NN), приведена в действие от Германия в полза на летище Цвайбрюкен и въздушните превозвачи, които ползват това летище (ОВ L 34, 10.2.2016 г., стр. 68). Във всеки случай икономическата логика сама по себе си не бе счетена за определящ елемент при проверката за икономическа приемственост между две предприятия.

⁽¹¹⁰⁾ Вж. Решение на Съда от 29 април 2004 г., *Германия/Комисия (SMI)*, C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, точка 81.

⁽¹¹¹⁾ Вж. Решение на Съда от 1 октомври 2015 г., *Electrabel and Dunamenti Erőmű/Комисия*, C-357/14 P, ECLI:EU:C:2015:642, точка 113.

4.3.2.3. Сливания и други стопански реорганизации

95. В допълнение към сделките с активи и с акции държава членка може да бъде призвана да определи от кое предприятие трябва да бъде събрана помощта след сливане или друга форма на стопанска реорганизация. В тези случаи съответната държава членка трябва да определи правоприемника на първоначалния получател на помощта и да си възстанови помощта от субекта, който продължава да съществува ⁽¹¹²⁾.

4.3.3. Получатели на помощ, ползващи се от данъчни мерки

96. Що се отнася до конкретния случай на схеми за предоставяне на данъчни облекчения, съответната държава членка трябва да определи предприятията, които са се ползвали от предоставеното по схемата предимството, и да събере помощта от тях.
97. За целите на определянето на получател не е от значение дали мярката за помощ е приложена правилно от съответното предприятие в данъчната му декларация или, вместо това, е приложена в нарушение на приложимите национални правила ⁽¹¹³⁾. Релеванният въпрос е дали дадено предприятие се е възползвало от данъчното облекчение, за което е установено, че представлява държавна помощ, несъвместима с вътрешния пазар. Националните процедури за предприемане на мерки срещу неправилното прилагане на националните правила за данъчно облагане или злоупотребата с тях не могат да застрашават незабавното и ефективно събиране на държавна помощ.

4.4. Определяне на сумата, която подлежи на събиране

98. Когато размерът на помощта вече е определен в решението на Комисията, държавата членка е задължена да изпълни решението, както е прието от Комисията. Ако държавата членка оспорва определянето на размера на помощта, въпросът трябва да бъде отнесен до съдилищата на Съюза. От това следва, че държавата членка трябва да събере помощта в размера, установен в решението за събиране, освен ако и докато то е било спряно или отменено от Общия съд или от Съда.
99. Ако Комисията не е определила в решението за събиране точния размер на помощта, която трябва да бъде събрана, съответната държава членка трябва да определи размера на помощта, подлежаща на събиране от всеки от получателите, въз основа на методиката, изложена в решението за събиране ⁽¹¹⁴⁾.
100. По принцип, Комисията изисква от държавата членка да събере цялата помощ, освен ако в момента, в който е била отпусната, помощта е отговаряла на приложимите изисквания, установени с i) регламент за обявяване на определени категории помощ за съвместими с вътрешния пазар в приложение на член 107 и член 108 от ДФЕС („регламент за групово освобождаване“); ii) регламент за установяване, че определена публична подкрепа не отговаря на всички критерии по член 107, параграф 1 от ДФЕС и поради това се освобождава от задължението за уведомяване, предвидено в член 108, параграф 3 от ДФЕС („регламент за помощта *de minimis*“); iii) различно, предходно решение на Комисията ⁽¹¹⁵⁾.
101. Комисията може да приеме прилагането на правилото *de minimis* към получател на помощ със задна дата при следните условия:
- целият размер на помощта трябва да е под тавана *de minimis* ⁽¹¹⁶⁾; в това отношение използването на средни суми за всеки получател не е приемливо, тъй като не гарантира, че никое предприятие не е получило обща сума, надвишаваща този таван ⁽¹¹⁷⁾;
 - при проверка със задна дата на размера на помощта *de minimis*, предоставена през който и да е период от 3 финансови години, държавата членка трябва да разгледа всеки период от 3 финансови години, който включва датата, на която е предоставена помощта, за която се предполага, че трябва да бъде изключена от събирането ⁽¹¹⁸⁾; и

⁽¹¹²⁾ В тази връзка вж. Решение на Съда от 7 март 2018 г., *SNCF Mobilités/Комисия*, С-127/16 P, ECLI:EU:C:2018:165.

⁽¹¹³⁾ Вж. Решение на Съда от 14 юли 2011 г., *Комисия/Италия (Tremonti bis)*, С-303/09, ECLI:EU:C:2011:483, точка 43.

⁽¹¹⁴⁾ Вж. Решение на Съда от 13 февруари 2014 г., *Mediaset*, С-69/13, ECLI:EU:C:2014:71, точка 21. Вж. също точка 66 по-горе.

⁽¹¹⁵⁾ Вж. например Решение на Комисията от 11 юли 2001 г. относно схемата за държавни помощи, приложена от Испания в полза на някои новосъздадени предприятия в провинция Álava (ОВ L 314, 18.11.2002 г., стр. 1), съображение 90.

⁽¹¹⁶⁾ Вж. Решение на Общия съд от 20 септември 2011 г., *Regione autonoma della Sardegna и др./Комисия*, Т-394/08, Т-408/08, Т-453/08 и Т-454/08, ECLI:EU:T:2011:493, точки 310—312, потвърдено с Решение на Съда от 13 юни 2013 г., *HGA и др./Комисия*, С-630/11 P — С-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387.

⁽¹¹⁷⁾ Вж. Решение на Съда от 13 септември 2017 г., *Комисия/Белгия*, С-591/14, ECLI:EU:C:2017:670, точка 46.

⁽¹¹⁸⁾ Например, ако държава членка твърди през 2018 г., че предимство, предоставено на 31 декември 2014 г., може със задна дата да бъде сметено за помощ *de minimis*, тази държава членка трябва да докаже, че когато бъде включена и новата помощ *de minimis*, съответният таван няма да бъде надхвърлен през всеки от следните тригодишни периоди: 2012—2014 г., 2013—2015 г. и 2014—2016 г. От това следва, че Комисията може да позволи включване със задна дата на тази предполагаема помощ *de minimis* само при условие че съответният таван *de minimis* не е надвишен в нито един момент.

— всички условия, предвидени в приложимия регламент, които могат да бъдат приложени със задна дата, трябва да бъдат изпълнени ⁽¹¹⁹⁾.

102. За да изчисли подлежащата на събиране сума, държавата членка може да вземе предвид и това дали получателят е платил данъци върху получената помощ. Ако това е така (т.е. брутната помощ не е равна на нетната помощ), държавата членка може, в съответствие с националните си правила за данъчно облагане, да вземе под внимание по-ранното плащане на данъци, като събере само нетната сума, получена от получателя на помощта.
103. Обратно, когато получател на неправомерна и несъвместима помощ не е платил данъци върху получената помощ (т.е. брутната помощ е равна на нетната помощ), получателят трябва да възстанови брутния размер на получената помощ.
104. Във всеки случай съответната държава членка трябва да гарантира, че получателят на помощта няма да може да ползва допълнително данъчно облекчение, като твърди, че възстановяването е намалило облагаемия му доход.

4.4.1. Данъчни мерки

105. В контекста на държавна помощ, предоставена под формата на данъчно облекчение, „възстановяването на предишното положение означава връщане, доколкото е възможно, към положението, което би било налице, ако съответните операции бяха съществени, без да е предоставено намаляване на данъка“ ⁽¹²⁰⁾.
106. Поради това съответната държава членка трябва да изчисли правилния размер на данъка, който предприятието е трябвало да плати без неправомерната мярка за помощ. Това определяне на размера може да се основава единствено на направения в миналото избор, без да се взема предвид съществуващ алтернативен, хипотетичен избор ⁽¹²¹⁾. Могат да бъдат вземани под внимание само автоматично приложими облекчения, предвидени в националното и международното право, ако е приложимо, или в решението за събиране.
107. Например, ако държава членка изпълни решение за събиране, като увеличи данъчната основа на получателя на помощта, други данъчни облекчения, които вече са съществували към момента, в който първоначалният данък е станал изискуем, могат по принцип да бъдат приложени ⁽¹²²⁾.
108. Въз основа на задължението за спазване на професионална тайна, установено в член 339 от ДФЕС и член 30 от Процедурния регламент, поверителността на данъчните документи не е основателна причина да не се предоставят исканите доказателства в този контекст.
109. Съгласно националното право, за да съберат данъците (включително държавна помощ, предоставена под формата на данъчни облекчения), може да се наложи данъчните органи на съответната държава членка да извършат вътрешни данъчни одити преди пристъпване към реалното събиране. Тези данъчни одити са приемливи, при условие че i) водят до събиране в рамките на срока за извършване на събирането и ii) се следва методиката, изложена в решението за определяне на размера на подлежащата на събиране помощ.

4.4.2. Изчисляване на лихвата по събирането

110. Съгласно член 16, параграф 2 от Процедурния регламент помощта, която подлежи на събиране по силата на решение за събиране, включва лихва, начислявана от датата, на която помощта е предоставена на получателя, до датата на събиране на тази помощ ⁽¹²³⁾. Съгласно Регламента за изпълнение лихвата се начислява с натрупване ⁽¹²⁴⁾.

⁽¹¹⁹⁾ Установени и в Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* (ОВ L 352, 24.12.2013 г., стр. 1).

⁽¹²⁰⁾ Вж. Решение на Съда от 15 декември 2005 г., *Unicredito Italiano*, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, точка 117.

⁽¹²¹⁾ Вж. Решение на Съда от 15 декември 2005 г., *Unicredito Italiano*, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, точки 118—119.

⁽¹²²⁾ В този случай трябва да бъдат изпълнени следните условия във връзка с другите данъчни облекчения: i) те не водят до никаква (нова) държавна помощ; ii) засягат еднакво всички данъкоплатци; iii) прилагат се като правило, съществуващо към момента на предоставяне на несъвместимата помощ; и iv) предприятията, които изпълняват условията за ползване на облекчения, трябва да се ползват от тях автоматично (т.е. за прилагането на облекчението не се изисква предварително разрешение от държавата членка, нито своевременно задействане на опция от данъкоплатеца).

⁽¹²³⁾ При решения за събиране, които са предмет на съдебни производства, лихвата по събирането се изчислява и за периодите, през които изпълнението на решението е спряно със съдебно решение или е отменено с решение на първоинстанционен съд, което впоследствие е отменено от Съда на ЕС. В тази връзка вж. Решение на Съда от 12 февруари 2008 г., *CELF u Ministre de la Culture et de la Communication (CELF I)*, C-199/06, ECLI:EU:C:2008:79, точки 56—58 и 69.

⁽¹²⁴⁾ Референтните и сконтните проценти (в %) от 1 август 1997 г. са публикувани на уебсайта на генерална дирекция „Конкуренция“ на Комисията.

111. Съответната държава членка носи отговорността за определянето на точния размер на лихвата, подлежаща на събиране. За да улесни изпълнението на тази задача, Комисията е осигурила на държавите членки инструмент за изчисляване на лихвата съгласно правилата, установени в Регламента за изпълнение ⁽¹²⁵⁾.

4.5. Връчване на нареждания за събиране

112. Държавата членка, към която е отправено решение за събиране, трябва да нареди на получателя да върне помощта, несъвместима с вътрешния пазар, в посочения в решението срок. Незабавното връчване на нареждането за събиране, с което се налага връщането на държавната помощ в рамките на срока за събиране, е от решаващо значение, за да се гарантира, че се спазват изискванията, установени с член 16, параграф 3 от Процедурния регламент (вж. точка 19).

113. Естеството и характеристиките на нареждането за събиране може да се различават в зависимост от, наред с друго, предоставящия орган, начина на предоставяне на несъвместимата помощ и нейния размер. Без да се засягат особеностите на съответната национална правна система, според опита на Комисията стандартизирани формуляри и процедури за връчването на нареждания за събиране могат да допринесат за своевременното и ефективно изпълнение на решенията за събиране.

114. Препращането към националното право означава също, че по принцип се прилагат, независимо от техния източник, всички правила и процедури, приложими в правния ред на съответната държава членка. Поради това за получателите на помощ, чието седалище или място на стопанска дейност не се намират на територията на съответната държава членка, връчването на нареждания за събиране може да се урежда от правилата и процедурите, предвидени в приложими в тази държава членка международни споразумения или в международното частно право.

115. В съответствие с принципа на лоялно сътрудничество държавите членки трябва да предупреждават Комисията при първа възможност, ако очакват трудности при връчването на нареждане за събиране.

4.6. Временно изпълнение на събирането

116. Когато решение за събиране все още се оспорва по съдебен ред, държавата членка може да приеме временно възстановяване на подлежащата на събиране помощ.

117. Съответната държава членка може да допусне временно събиране, доколкото то е подходящо, за да се осигури пълното, макар и временно, премахване на нарушаването на конкуренцията, предизвикано от несъвместимата помощ. За тази цел съответната държава членка трябва да гарантира, че предимството, свързано с неправомерната и несъвместима помощ, се отнема от получателя. Съответната държава членка следва да обоснове пред Комисията необходимостта от предприемане на временни мерки и да представи пълно описание на предвидените временни мерки.

118. Временното изпълнение на решението за събиране може да бъде постигнато например чрез плащане от страна на получателя на пълната подлежаща на събиране сума в доверителна сметка ⁽¹²⁶⁾. Комисията е готова да предостави примери за подходящи споразумения за доверително пазене. Всяка държава членка може също така да представи на Комисията специфично споразумение за доверителна сметка, отговарящо на условията, посочени в точка 117.

119. Обратно, предоставянето на гаранции за бъдещо изплащане на подлежащата на събиране сума не е подходяща временна мярка, тъй като помощта междуременно остава на разположение на получателя.

120. От друга страна, ако тази възможност е предвидена в националното право, получателят може да избере да възстанови на държавата членка помощта и лихвата по събирането по силата на специална клауза, съгласно която помощта се връща на получателя, ако окончателният резултат от продължаващия съдебен спор е в негова полза.

⁽¹²⁵⁾ Достъп до този инструмент се предоставя след регистрация както на национално равнище, така и на равнището на Европейския съюз. Тази регистрация гарантира, че достъп до инструмента имат само упълномощените служители на органите на съответната държава членка и на службите на Комисията.

⁽¹²⁶⁾ Изплащането на пълния размер на помощта, включително на лихвите по събирането, в доверителна сметка може да бъде уредено от специфично споразумение, подписано от държавата членка, банка или попечител и получателя на помощта, чрез което страните се договарят, че изплатената сума в доверителната сметка ще бъде освободена в полза на едната или другата страна в зависимост от окончателния резултат на съдебния спор. Ако окончателното решение на съдилищата на Съюза подкрепя само частично решението за събиране по начин, който води до намаляване на подлежащата на събиране сума, средствата, държани в доверителната сметка, включително всяка потенциална печалба или загуба, трябва да бъдат предоставени на съответната държава членка и на получателя на помощта пропорционално.

121. В изключителни случаи могат да бъдат използвани други средства за временно изпълнение, при условие че описаните по-горе принципи са спазени. При липса на незабавно окончателно събиране държавите членки следва да използват всяка съществуваща в правния си ред разпоредба, позволяваща на органите им да разпоредят да бъде извършено междинно плащане на помощта⁽¹²⁷⁾, дори когато тази разпоредба не е предназначена конкретно за целите на събирането на държавна помощ⁽¹²⁸⁾.

4.7. Алтернативни средства за събиране

122. Когато държава членка събира помощ чрез средство, различно от плащане на парична сума, тя трябва да предостави на Комисията информация, която ѝ позволява да провери дали избраното средство е подходящо за изпълнение на решението⁽¹²⁹⁾. Комисията приема алтернативни средства за събиране само ако: i) те са подходящ инструмент за възстановяване на пазарните условия, които са били нарушени от неправомерната мярка за помощ, ii) могат да бъдат определени като такива от Комисията и други заинтересовани страни⁽¹³⁰⁾ и iii) държавата членка докаже, че имат ефект, еквивалентен на плащането на парична сума.

123. Комисията редовно получава искания да приеме събиране чрез алтернативни средства, като например събиране в натура или прихващане на вземания по държавна помощ със съществуващи кредити, които съответната държава членка дължи на получателя на помощта.

124. Комисията може да приеме събиране в натура само в изключителни случаи, ако са изпълнени условията, посочени в точка 122, и ако съответната държава членка действа при спазване на следните основни принципи.

— Стойността на активите трябва да бъде установена по обективен начин, за да може Комисията да заключи, че стойността съответства на подлежащата на събиране сума, включително подходящите лихви по събирането.

— Събирането в натура трябва да бъде разрешено от националното право. Държавата членка трябва да уведоми Комисията за съответните правни разпоредби на национално равнище, в които се предвижда възможността за извършване на събиране в натура.

— Трябва да се избягва извършването на икономически дейности, при които се използват активите на получателя, в продължение на определен период от време след оповестяването на решението (например поне до пълната амортизация на тези активи съгласно стандартните счетоводни правила). В това отношение се прави позоваване на критериите за оценка на наличието на икономическа приемственост, посочени в точка 92.

125. Комисията може да приеме прихващане на вземания само в изключителни случаи, ако съответната държава членка действа при спазване на следните основни принципи.

— Възможността за прихващане на вземания е предвидена в националното право⁽¹³¹⁾;

— Вземанията са безспорни, ликвидни и изискуеми; и

— Предприетите мерки са напълно прозрачни, за да може Комисията да се увери, че са подходящи за премахване на нарушаването на конкуренцията, предизвикано от помощта.

126. Отсрочването на събирането или плащанията на вноски след крайния срок за събиране означават, че задължението за събиране не е изпълнено незабавно, поради което тези начини на събиране не са позволени, дори ако увеличават в максимална степен постъпленията за съответната държава членка (вж. точка 54).

⁽¹²⁷⁾ Например съгласно френското законодателство националните съдилища следва да разпоредят временното плащане на помощта (т.е. до приключване на производството с произнасяне по съществото на делото), ако задължението за възстановяване на помощта не може да бъде сериозно поставено под въпрос. Това междинно искане за плащане (наречено *référé-provision*) може да бъде прието за нареждане за събиране, издадено вследствие на решение на Комисията.

⁽¹²⁸⁾ Например някои държави членки не разполагат с разпоредби, позволяващи на техните отговарящи за събирането органи да разпоредят временни плащания по силата на данъчното право, но имат сходни разпоредби в гражданското право. В тези случаи държавите членки следва да използват правилата, позволяващи временното изпълнение на решението, независимо от избраната за целта процедура.

⁽¹²⁹⁾ Вж. Решение на Съда от 7 юли 2009 г., *Комисия/Гърция* (Olympic Airways II), C-369/07, ECLI:EU:C:2009:428, точка 79.

⁽¹³⁰⁾ Вж. Решение на Съда от 12 декември 2002 г., *Комисия/Германия*, C-209/00, ECLI:EU:C:2002:747, точки 57 и 58.

⁽¹³¹⁾ Вж. Решение на Съда от 7 юли 2009 г., *Комисия/Гърция* (Olympic Airways II), C-369/07, ECLI:EU:C:2009:428, точка 68.

4.8. Производства по несъстоятелност

127. Получател на помощ, който не е в състояние да върне помощта и дължимата лихва по събирането, по принцип оцелява на пазара само благодарение на получената помощ. Поради това, за да се възстанови положението на вътрешния пазар със задна дата чрез премахване на помощта, получателят на помощта трябва да напусне вътрешния пазар. Ако получателят на помощта излезе от пазара, но част или цялото предимството е прехвърлено на правен и икономически приемник, задължението за събиране следва да бъде разширено, така че да обхване този приемник (вж. раздел 4.3.2).
128. За да бъде събрана помощта от неплатежоспособен получател, държавата членка може да конфискува активите на получателя на помощта и да причини неговата ликвидация само ако той не е в състояние да върне помощта, като може също да предприеме друга мярка, позволяваща помощта да бъде събрана, съгласно предвиденото в националното законодателство⁽¹³²⁾. В това отношение събирането на помощта посредством производство, насочено към ликвидация на получателя, по принцип не може да бъде считано за непропорционално на целите на ДФЕС⁽¹³³⁾. Поради това съответната държава членка трябва да задейства това производство в качеството си на кредитор или акционер, когато се намира в това последно положение⁽¹³⁴⁾.
129. От момента, в който получателят на помощта се намира в производство по несъстоятелност, възстановяването на предишното положение и отстраняването на нарушението на конкуренцията, настъпило вследствие на помощта, могат да бъдат постигнати чрез регистриране на вземането, свързано с подлежащата на събиране помощ, в списъка на предявените вземания⁽¹³⁵⁾ в срока за събиране. В този случай регистрирането на вземането трябва да бъде последвано от i) събиране на пълната сума, подлежаща на събиране, или, ако това не може да бъде постигнато, ii) закриване на предприятието и окончателното прекратяване на неговите дейности⁽¹³⁶⁾.
130. Що се отнася до първото условие, посочено в точка 129, съответната държава членка трябва да регистрира подлежащата на събиране сума, т.е. несъвместимата помощ, заедно с лихвите по събирането, начислени до пълното възстановяване или до по-ранна дата, ако съгласно националното право спират да се начисляват лихви за всички кредитори на посочената по-ранна дата (например датата на откриване на производството по несъстоятелност). Предвид това, че лихвата по събирането анулира финансовите предимства, произтичащи от помощта (вж. точка 16), и тъй като събирането ѝ обслужва същата цел за събиране на главницата на помощта, държавите членки трябва да регистрират главницата на помощта и лихвата по събирането със същия ранг.
131. Що се отнася до второто условие, посочено в точка 129, някои държави членки предвиждат производства, предназначени за реструктуриране или временно продължаване на някои или на всички дейности на неплатежоспособните предприятия. Такива производства обаче трябва да останат неприложени, тъй като при липса на своевременно събиране на пълната сума, подлежаща на събиране, те възпрепятстват закриването и прекратяването на дейностите на получателя на помощта⁽¹³⁷⁾.
132. Поради това, когато на комитета на кредиторите се предлага план, предвиждащ продължаване на дейността на получателя на помощта, органите на съответната държава членка могат да подкрепят този план само ако той гарантира събирането на пълната подлежаща на събиране сума в рамките на срока за събиране. Държавата членка не може да отмени част от иска си по събирането, ако получателят на помощта продължава дейността си след срока за събиране.
133. Може да има случаи, в които акционерите на получател на помощ вземат решение доброволно да го ликвидират, извън процедура, прилагана от съд или осъществявана под надзора на съд. Независимо от избраната процедура, прилагат се принципите, очертани в настоящия раздел.

⁽¹³²⁾ Вж. Решение на Съда от 17 януари 2018 г., *Котисия/Гърция (United Textiles)*, C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, точка 36.

⁽¹³³⁾ Вж. Решение на Съда от 21 март 1990 г., *Белгия/Котисия (Tubemeuse)*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, точки 65—66.

⁽¹³⁴⁾ Вж. Решение на Съда от 17 януари 2018 г., *Котисия/Гърция (United Textiles)*, C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, точка 38.

⁽¹³⁵⁾ Тъй като събирането се извършва по процедурите на националното законодателство на съответната държава членка, националното законодателство урежда реда на вземанията за държавна помощ в списъка на предявените вземания, при условие че редът съответства на принципа на ефективност и на принципа на равностойност. Вж. точка 64. При всички случаи държавната помощ не може да бъде класирана по-ниско от обикновените необезпечени вземания.

⁽¹³⁶⁾ Вж. Решение на Съда от 11 декември 2012 г., *Котисия/Испания (Magesfa II)*, C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, точки 72 и 104.

⁽¹³⁷⁾ В тази връзка вж. Решение на Общия съд от 21 октомври 2014 г., *Италия/Котисия*, T-268/13, ECLI:EU:T:2014:900, точки 62—64.

134. Всички органи на съответната държава членка, включително нейните съдилища, трябва да оставят неприложени всички разпоредби в рамките на националното производство по несъстоятелност или националните правила, уреждащи доброволната ликвидация, съгласно които подлежащата на събиране помощ остава на разположение на получателя и поради това не се гарантира незабавното и ефективно изпълнение на решение за събиране на Комисията. Също така Комисията счита, че държавата членка трябва да оспори всяко решение, прието от нейните национални съдилища в нарушение на правото на Европейския съюз ⁽¹³⁸⁾.
135. За целите на изпълнението на задължението за събиране, получател на помощ е ликвидиран, когато дейността му бъде прекратена и активите и капиталовите му участия бъдат продадени при пазарни условия ⁽¹³⁹⁾. Въпреки че се прилагат националните правила, продажбата трябва да бъде извършена чрез открита, прозрачна и недискриминационна процедура ⁽¹⁴⁰⁾. Оценката на активите следва да бъде извършена от независим експерт. Опитът на Комисията показва, че тези изисквания като цяло са изпълнени в случай на производство по несъстоятелност, осъществявано под надзора на съд. За да не се прехвърли върху купувача на активите задължението да върне помощта, държавата членка трябва да гарантира, че не съществува икономическа приемственост (вж. раздел 4.3.2).

4.9. Временно и окончателно приключване на процедурите за събиране

136. През последните години Комисията разви вътрешната практика на „временно приключване“ на процедурите за събиране. Това важи за ситуации, при които решение за събиране е било временно изпълнено от държава членка, но не може да се счита за окончателно изпълнено поради: i) висящ съдебен спор на равнището на Европейския съюз или на национално равнище; ii) текущи национални административни процедури, които могат да повлияят на изпълнението на задължението за събиране; или iii) все още висящи производства по несъстоятелност, в които вземанията във връзка с държавна помощ са били правилно регистрирани с подходящ ред.
137. Съгласно принципа на лоялно сътрудничество Комисията полага усилия да информира съответната държава членка, когато приключва временно процедура за събиране.
138. След временното приключване на процедура за събиране съответната държава членка трябва да държи Комисията в течение и да продължи да предоставя информация и доказателства поне веднъж годишно, докато Комисията стигне до заключението, че съответната държава членка окончателно е изпълнила решението за възстановяване.
139. Комисията също продължава да информира съответната държава членка за оценката си на състоянието, в което се намира процедурата. С писмо от своите служби тя информира също така държавата членка, когато процедурата за събиране бъде окончателно приключена. На този етап процедурата за събиране се заличава също от списъка на делата за държавна помощ с висящи процедури за събиране, публикуван на уебсайта на генерална-дирекция „Конкуренция“ на Комисията ⁽¹⁴¹⁾.
140. Нито временното, нито окончателното приключване на процедура за събиране не възпрепятства Комисията да възобнови по-внимателното наблюдение на въпроса или да открие делото повторно. Такъв би бил случаят, ако нови обстоятелства променят положението, което е накарало Комисията да приключи делото.

5. СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО ПРЕД НАЦИОНАЛНИТЕ СЪДИЛИЩА

141. Изпълнението на решенията за събиране може да доведе до откриване на съдебно производство пред националните съдилища ⁽¹⁴²⁾. Опитът на Комисията сочи, че производствата пред административни съдилища, когато са предвидени такива производства, обикновено гарантират по-бързо изпълнение на нарежданията за събиране в сравнение с производствата пред граждански съдилища.
142. Прави се разлика между две основни категории съдебни производства, свързани със събирането: i) дела, заведени от органа по събирането, който иска съдебно решение, с което да принуди получател, който не желае да върне помощта, да я върне; и ii) дела, заведени от получателите, които оспорват нареждането за събиране, включително индивидуалните мерки за гарантиране на събирането.
143. Съществува риск изпълнението на решение за събиране да бъде забавено, когато националните мерки, предприети за изпълнението му, бъдат оспорени в съда ⁽¹⁴³⁾.

⁽¹³⁸⁾ В тази връзка вж. Решение на Съда от 17 ноември 2011 г., *Комисия/Италия (Employment Measures II)*, C-496/09, ECLI:EU:C:2011:740, точка 74.

⁽¹³⁹⁾ Вж. Решение на Съда от 29 април 2004 г., *Германия/Комисия (SMI)*, C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, точка 86.

⁽¹⁴⁰⁾ В този смисъл вж. Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, (ОВ С 262, 19.7.2016 г., стр. 1), точки 89—96.

⁽¹⁴¹⁾ Вж. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/recovery.html.

⁽¹⁴²⁾ За допълнителна информация относно ролята на националните съдилища в прилагането на правилата за държавната помощ вж. Известие на Комисията относно прилагането на законодателството за държавната помощ от националните съдилища (ОВ С 85, 9.4.2009 г., стр. 1) или всеки правен акт, който го изменя или заменя.

⁽¹⁴³⁾ Националният съд може да си сътрудничи с Комисията, като използва инструментите за сътрудничество, предвиден в член 29, параграф 1 от Процедурния регламент.

144. Ако получателят на помощта поиска обезпечителни мерки по отношение на националните мерки, приети с цел изпълнение на решението за събиране, поради предполагаема незаконосъобразност на това решение, националният съд трябва да прешени дали въпросното дело отговаря на условията, определени от Съда по дела *Zuckerfabrik* ⁽¹⁴⁴⁾ и *Atlanta* ⁽¹⁴⁵⁾. Според тази съдебна практика национален съд може да постанови обезпечителни мерки само ако са изпълнени следните кумулативни условия ⁽¹⁴⁶⁾:
- i) съдът има сериозни съмнения относно валидността на акта на Съюза и ако въпросът за валидността на оспорвания акт все още не е поставен пред Съда, националният съд сам отнася въпроса до Съда ⁽¹⁴⁷⁾;
 - ii) въпросът е спешен, в смисъл че обезпечителните мерки са необходими, за да се избегне сериозна и непоправима щета на ищца;
 - iii) ако тази юрисдикция надлежно отчете интереса на Съюза, и
 - iv) при оценката си на всички тези условия той спазва всички решения на Съда или на Общия съд относно законосъобразността на акта на Европейския съюз или относно прилагането на временни мерки, насочени към получаване на подобни обезпечителни мерки на европейско равнище.
145. Когато условията, посочени в точка 144, не са изпълнени, съответната държава членка не може да изтъква междинните мерки, предоставени от националните съдилища, за да обоснове своето неизпълнение на решението ⁽¹⁴⁸⁾. В този контекст държавата членка е тази, която трябва да докаже, че всички условия са изпълнени ⁽¹⁴⁹⁾.

6. ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕШЕНИЕ ЗА СЪБИРАНЕ НА КОМИСИЯТА

146. Когато съответната държава членка не се е съобразила с решение за събиране и не е успяла да докаже наличието на абсолютна невъзможност, Комисията може да започне производство за установяване на неизпълнение на задължения. Освен това тя може да извърши плащането за нова, съвместима помощ, на съответния получател или получатели в зависимост от събирането на предходната помощ, сметена за неправомерна и несъвместима.

6.1. Производство за установяване на неизпълнение на задължения

147. Неизпълнението на разпоредбите на ДФЕС относно държавните помощи засяга търговията и накърнява пряко интересите на другите участници на съответните пазари, които не получават същия вид подкрепа.

6.1.1. Иск съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС

148. Поради значението на правилата относно държавната помощ за защитата на конкуренцията и ефективното функциониране на вътрешния пазар, в член 108, параграф 2 от ДФЕС се предвижда, че ако съответната държава членка не се съобрази с решението за събиране в рамките на срока за събиране, Комисията може да отнесе въпроса директно до Съда. Всъщност, за разлика от член 258 от ДФЕС, член 108, параграф 2 от ДФЕС не предвижда до-съдебна фаза ⁽¹⁵⁰⁾.
149. За да отнесе даден въпрос до Съда съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС, Комисията трябва първо да установи кое задължение, наложено на държавата членка с решението за събиране, не е изпълнено. По принцип решението за събиране включва два различни вида задължения: i) Комисията да бъде информирана за мерките, които са предприети или ще бъдат предприети с цел изпълнение на решението и да продължи да бъде информирана за актуалното състояние по случая след срока за събиране; и ii) да бъде изпълнено задължението за събиране на държавната помощ в рамките на срока за събиране.

⁽¹⁴⁴⁾ Вж. Решение на Съда от 21 февруари 1991 г., *Zuckerfabrik Süderdithmarschen u Zuckerfabrik Soest/Hauptzollamt Itzehoe u Hauptzollamt Paderborn*, C-143/88 и C-92/89, ECLI:EU:C:1991:65, точка 23 и следващите точки.

⁽¹⁴⁵⁾ Вж. Решение на Съда от 9 ноември 1995 г., *Atlanta Fruchthandelsgesellschaft u дрпузу (I)/Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft*, C-465/93, ECLI:EU:C:1995:369, точка 51.

⁽¹⁴⁶⁾ Вж. Решение на Съда от 29 март 2012 г., *Комисия/Италия (Hotel industry in Sardinia)*, C-243/10, ECLI:EU:C:2012:182, точка 48.

⁽¹⁴⁷⁾ Вж. Решение на Съда от 14 юли 2011 г., *Комисия/Италия (Tremonti bis)*, C-303/09, ECLI:EU:C:2011:483, точка 46.

⁽¹⁴⁸⁾ Вж. Решение на Съда от 06 октомври 2011 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia I)*, C-302/09, ECLI:EU:C:2011:634, точка 50.

⁽¹⁴⁹⁾ Вж. Решение на Съда от 17 септември 2015 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia II)*, C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, точка 50.

⁽¹⁵⁰⁾ Вж. Решение на Съда от 03 юли 2001 г., *Комисия/Белгия*, C-378/98, ECLI:EU:C:2001:370, точка 26.

150. Следователно неизпълнението на което и да е от тези задължения, както и на всяко друго задължение, определено в решението за събиране, може да доведе до предявяване на иск съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС. Въпреки че неизпълнението на задължение се констатира, ако съответното задължение не е било изпълнено в рамките на срока за събиране, държавите членки са задължени да съберат неправомерната помощ и след изтичането на срока за събиране.
151. Задължението за събиране е задължение за постигане на резултати. За да премахнат нарушаването на конкуренцията, причинено от помощта, държавите членки трябва да успеят действително да съберат цялата подлежаща на събиране сума⁽¹⁵¹⁾.
152. Комисията систематично обмисля възможността да предприеме съдебни действия, ако събирането не е постигнато, независимо от причините за това⁽¹⁵²⁾ и от националната администрация или орган, които носят вътрешно отговорност за неизпълнението на задължението за събиране⁽¹⁵³⁾.
153. Решението за предприемане на съдебни действия се взема по преценка на Комисията. То се взема въз основа на всеки отделен случай в контекста на обективни основания, ангажимента на държавата членка и на вече предприетите действия за изпълнение на решението⁽¹⁵⁴⁾. Комисията може също да вземе предвид това дали помощта е била частично събрана и ако това е така, какъв процент.

6.1.2. Искове въз основа на член 260, параграф 2 от ДФЕС

154. Съгласно член 260, параграф 2 от ДФЕС, ако Комисията счита, че държава членка не е изпълнила задълженията, предвидени в решение по член 108, параграф 2 от ДФЕС, Комисията може да сезира Съда на Европейския съюз, след като предостави възможност на тази държава да изложи своите съображения.
155. Референтната дата, до която трябва да се прецени дали съществува нарушение за целите на член 260, параграф 2 от ДФЕС, е срокът, определен в официалното уведомително писмо, издадено в съответствие с член 260, параграф 2, първа алинея от ДФЕС⁽¹⁵⁵⁾.
156. Предвиденото в член 260, параграф 2 от ДФЕС производство има за цел да накара държава членка, която е в неизпълнение, да се съобрази с преходно решение, установяващо неизпълнение на задължения, и по този начин да осигури ефективното прилагане на правото на Европейския съюз. Предвидените в посочената разпоредба две санкции, а именно еднократната и периодичната имуществена санкция, преследват същата цел.

⁽¹⁵¹⁾ Вж. Решение на Съда от 17 януари 2018 г., *Комисия/Гърция (United Textiles)*, C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, точка 34; Решение на Съда от 24 януари 2013 г., *Комисия/Испания (Magefa II)*, C-529/09, ECLI:EU:C:2013:31, точка 91. Очевидно това не засяга границите на задължението за възстановяване: Вж. раздел 2.4.

⁽¹⁵²⁾ Това не засяга доказана абсолютна невъзможност за събиране на помощта.

⁽¹⁵³⁾ Вж. Решение на Съда от 30 септември 2003 г., *Köbler*, C-224/01, ECLI:EU:C:2003:513, точки 31—33.

⁽¹⁵⁴⁾ От приемането на Известие относно възстановяването от 2007 г. Съпт се е произнесъл по няколко дела, отнесени до него от Комисията в съответствие с член 108, параграф 2 от ДФЕС. Вж. Решение на Съда от 17 януари 2018 г., *Комисия/Гърция (United Textiles)*, C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12; Решение на Съда от 9 ноември 2017 г., *Комисия/Гърция (Larco)*, C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845; Решение на Съда от 9 юли 2015 г., *Комисия/Франция (Lignes maritimes Marseille-Corse)*, C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458; Решение на Съда от 6 май 2015 г., *Комисия/Германия (Deutsche Post)*, C-674/13, ECLI:EU:C:2015:302; Решение на Съда от 11 септември 2014 г., *Комисия/Германия (Biria Gruppe)*, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193; Решение на Съда от 5 юни 2014 г., *Комисия/Италия (Exemption from excise duty)*, C-547/11, ECLI:EU:C:2014:1319; Решение на Съда от 12 декември 2013 г., *Комисия/Италия (Preferential electrical tariff)*, C-411/12, ECLI:EU:C:2013:832; Решение на Съда от 17 октомври 2013 г., *Комисия/Италия (Alcoa)*, C-344/12, ECLI:EU:C:2013:667; Решение на Съда от 17 октомври 2013 г., *Комисия/Гърция (Ellinikos Xrysos)*, C-263/12, ECLI:EU:C:2013:673; Решение на Съда от 10 октомври 2013 г., *Комисия/Италия (Ixfin)*, C-353/12, ECLI:EU:C:2013:651; Решение на Съда от 21 март 2013 г., *Комисия/Италия (Sardinia Ferries)*, C-613/11, ECLI:EU:C:2013:192; Решение на Съда от 28 юни 2012 г., *Комисия/Гърция (Hellenic Shipyards I)*, C-485/10, ECLI:EU:C:2012:395; Решение на Съда от 29 март 2012 г., *Комисия/Италия (Hotel industry in Sardinia)*, C-243/10, ECLI:EU:C:2012:182; Решение на Съда от 1 март 2012 г., *Комисия/Гърция (Tax-exempt reserve fund)*, C-354/10, ECLI:EU:C:2012:109; Решение на Съда от 13 октомври 2011 г., *Комисия/Италия (New Interline)*, C-454/09, ECLI:EU:C:2011:650; Решение на Съда от 6 октомври 2011 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia I)*, C-302/09, ECLI:EU:C:2011:634; Решение на Съда от 14 юли 2011 г., *Комисия/Италия (Tremonti bis)*, C-303/09, ECLI:EU:C:2011:483; Решение на Съда от 5 май 2011 г., *Комисия/Италия (Trade fairs)*, C-305/09, ECLI:EU:C:2011:274; Решение на Съда от 14 април 2011 г., *Комисия/Полша (Technologie Buczek)*, C-331/09, ECLI:EU:C:2011:250; Решение на Съда от 22 декември 2010 г., *Комисия/Словакия (Frucona Košice)*, C-507/08, ECLI:EU:C:2010:802; Решение на Съда от 22 декември 2010 г., *Комисия/Италия (Newly listed companies)*, C-304/09, ECLI:EU:C:2010:812; Решение на Съда от 13 ноември 2008 г., *Комисия/Франция (Article 44-septies CGI)*, C-214/07, ECLI:EU:C:2008:619; Решение на Съда от 19 юни 2008 г., *Комисия/Германия (Kahla/Thüringen)*, C-39/06, ECLI:EU:C:2008:349; Решение на Съда от 14 февруари 2008 г., *Комисия/Гърция (Olympic Airways I)*, C-419/06, ECLI:EU:C:2008:89; Решение на Съда от 6 декември 2007 г., *Комисия/Италия (Mesures urgentes en faveur de l'emploi)*, C-280/05, ECLI:EU:C:2007:753.

⁽¹⁵⁵⁾ Вж. Решение на Съда от 17 септември 2015 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia II)*, C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, точка 35.

157. Санкциите се определят от Съда въз основа на предложение на Комисията (което не е обвързващо за Съда). Това предложение за санкции във връзка с иск по член 260, параграф 2 от ДФЕС е съобразено с критериите, изложени в съобщение на Комисията, което се актуализира редовно⁽¹⁵⁶⁾. Съгласно това съобщение при налагането на финансови санкции на държава членка трябва да бъдат взети предвид три основни критерия: i) тежестта на нарушението; ii) неговата продължителност; и iii) необходимостта да се гарантира, че санкцията сама по себе си има възпиращо действие по отношение на бъдещи нарушения. Комисията счита, че нарушението на задължението за събиране винаги е тежко нарушение⁽¹⁵⁷⁾.
158. Комисията системно преценява дали да отнесе до Съда в съответствие с член 260, параграф 2 от ДФЕС случаите, в които съответната държава членка не е спазила решение съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС⁽¹⁵⁸⁾.

6.2. Съдебна практика по дело *Deggendorf*

159. В решението си по дело *Deggendorf* Съдът е постановил, че Комисията може да обяви помощ за дадено предприятие за съвместима с вътрешния пазар, при условие че предприятието върне предишна неправомерна помощ, като се има предвид кумулативният ефект на възпросните помощи⁽¹⁵⁹⁾.
160. Когато отделни от юридическа гледна точка физически или юридически лица представляват стопанска единица, те следва да бъдат третирани като едно-единствено предприятие за целите на законодателството на Европейския съюз в областта на конкуренцията. В такива случаи, за целите на оценяването на кумулативния ефект на предишните и планираните нови помощи, Комисията трябва да вземе предвид групата, към която принадлежи получателят на помощта⁽¹⁶⁰⁾.

7. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

161. Настоящото известие заменя Известието относно възстановяването от 2007 г.
162. Комисията може да преразгледа настоящото известие при бъдещи важни промени в практиката си относно събирането на държавна помощ или при важни изменения на приложимите правила на Европейския съюз или на съдебната практика.
163. Органите на държавите членки могат да се свържат с единната точка за контакт на Комисията за въпроси относно събирането на държавна помощ: comp-recovery-state-aid@ec.europa.eu.

⁽¹⁵⁶⁾ Съобщение на Комисията относно прилагането на член 228 от Договора за ЕО (SEC(2005) 1658, ОВ С 126, 7.6.2007 г., стр. 15), изменено и актуализирано със съобщенията, публикувани на уебсайта на Комисията.

⁽¹⁵⁷⁾ Вж. Решение на Съда от 13 май 2014 г., *Комисия/Испания (Basque fiscal aid)*, C-184/11, ECLI:EU:C:2014:316, точка 69.

⁽¹⁵⁸⁾ От приемането на Известието относно възстановяването от 2007 г. Съдът се е произнесъл по няколко дела, отнесени до него от Комисията в съответствие с член 260, параграф 2 от ДФЕС. Вж. Решение на Съда от 14 ноември 2018 г., *Комисия/Гърция (Hellenic Shipyards II)*, C-93/17, ECLI:EU:C:2018:903; Решение на Съда от 17 септември 2015 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia II)*, C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611; Решение на Съда от 17 ноември 2011 г., *Комисия/Италия (Employment Measures II)*, C-496/09, ECLI:EU:C:2011:740; Решение на Съда от 13 май 2014 г., *Комисия/Испания (Basque fiscal aid)*, C-184/11, ECLI:EU:C:2014:316; Решение на Съда от 07 юли 2009 г., *Комисия/Гърция (Olympic Airways II)*, C-369/07, ECLI:EU:C:2009:428; Решение на Съда от 11 декември 2012 г., *Комисия/Испания (Magefesa II)*, C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781. Във всички тези решения, с изключение на решението по дело *Basque fiscal aid*, Съдът е наложил както еднократна сума, така и периодична имуществена санкция. По-специално по дело *Hellenic Shipyards* Съдът е наложил периодична имуществена санкция от 7 294 000 EUR за всеки 6 месеца закъснение в прилагането на необходимите мерки за съобразяване с решението на Съда и еднократна сума в размер на 10 милиона евро. По дело *Venice and Chioggia II* Съдът е наложил периодична имуществена санкция от 12 милиона евро за всеки 6 месеца закъснение в прилагането на необходимите мерки за съобразяване с решението на Съда и еднократна сума в размер на 30 милиона евро. По дело *Employment Measures II* Съдът е наложил периодична имуществена санкция в размер, изчислен чрез умножаване на основния размер от 30 милиона евро по процента на неправомерната помощ, която все още не е събрана или не е доказано, че е събрана, при изтичане на съответния срок, в сравнение с общия размер на все още несъбраната помощ към датата на обявяване на съдебното решение, за всеки 6 месеца закъснение в прилагането на необходимите мерки за съобразяване с решението на Съда съгласно член 108 от ДФЕС (точка 68), плюс еднократна сума в размер на 30 милиона евро (точка 97); По дело *Basque fiscal aid* Съдът е наложил еднократна сума в размер на 30 милиона евро (точка 84). По дело *Olympic Airways II* Съдът е наложил периодична имуществена санкция от 16 000 EUR за всеки ден закъснение в приемането на необходимите мерки за съобразяване с решението на Съда (точка 127) и еднократна сума в размер на 2 милиона евро (точка 150). По дело *Magefesa II* Съдът е наложил периодична имуществена санкция от 50 000 EUR за всеки ден закъснение в приемането на необходимите мерки за съобразяване с решението на Съда (точка 136) и еднократна сума в размер на 20 милиона евро (точка 148).

⁽¹⁵⁹⁾ Вж. Решение на Съда от 15 май 1997 г., *TWD/Комисия*, C-355/95 P, ECLI:EU:C:1997:241, точки 25 и 26.

⁽¹⁶⁰⁾ Вж. Решение на Първоинстанционния съд от 8 септември 2009 г., *AccaElectrabel/Комисия*, T-303/05, ECLI:EU:T:2009:312, точка 163, потвърдено от Решение на Съда от 16 декември 2010 г., *AccaElectrabel/Комисия*, C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787.